

→ **ΓΝΩΜΗ**

Τα νούμερα δεν βγαίνουν

Του **ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΗ**

Τον τελευταίο καιρό ακούγεται συχνά, και ειδικά από τη συντηρητική Αριστερά, η διαπίστωση ότι «τα νούμερα δεν βγαίνουν». Η διαπίστωση αυτή είναι, δυστυχώς, ορθή. Με τις τρέχουσες συμπεριφορές μας, την άρνηση να αναδιαρθρώσουμε και να περιορίσουμε τον δημόσιο τομέα, ενσχύοντας δυνπτικά και τα φορολογικά έσοδα, οι μακροοικονομικές προβλέψεις του μνημονίου δεν πρόκειται να επιτευχθούν. Δυστυχώς όμως, τα νούμερα δεν βγαίνουν ούτε με τις εναλλακτικές λύσεις μιας μονομερούς χρεοκοπίας και εξόδου από το ευρώ. Οι δείκτες ευημερίας θα κατέρρεαν, ακόμη κι αν με κάποιον τρόπο ένα δραχμοποιημένο κράτος μπορούσε να βρει έναν τρόπο να λειτουργήσει στοιχειωδώς.

Αυτό που έχει σημασία όμως δεν είναι η διαπίστωση, αλλά το συμπέρασμα. Στο εξωτερικό το ερώτημα είναι «πώς μπορούμε να βελτιώσουμε τα νούμερα», «τι θα μπορούσε να κάνει η Ελλάδα ώστε να περιορίσει το πρόβλημα», αλλά και «τι μπορούμε να κάνουμε για να περιορίσουμε στην ΕΕ τη ζημιά της εξόδου». Στην Ελλάδα η συζήτηση δεν επικεντρώνεται σε λύση αλλά σε απειμολόηση του προβλήματος. Η συντηρητική Αριστερά και η λαϊκίστικη Δεξιά θεωρούν ότι αν δεν βγαίνουν τα νούμερα το πρόβλημα είναι της ΕΕ (ή της Μέρκελ). Και πρέπει αυτή να αλλάξει τακτική, για να μπορούμε εμείς να συνεχίσουμε με ένα αντιπα-ραγωγικό κράτος.

Είναι σαν να ζούμε σε έναν οργυωελικό κόσμο, στον οποίο βασικά δεδομένα διαστρεβλώνονται. Κάιτοι οι πιστωτές μας έχασαν περί το 65% όσων μας είχαν δανείσει, καταγγέλλουμε «το μνημόνιο των πιστωτών». Κάιτοι οι τράπεζές μας έχουν καταρρεύσει σε χρηματιστηριακή άξια, σημειώνοντας τεράστιες ζημιές από την αδυναμία του κράτους να αποπληρώσει, καταγγέλλουμε τη «λύση των τραπεζιτών». Κάιτοι οι καταστροφικές οριζόντιες περικοπές και η καθυστέρηση των διαρθρωτικών αλλαγών αποτελούν παράκλιση από τους όρους του μνημονίου, τα φορτώνουμε όλο στους εταίρους μας. Και ξεχνάμε ότι το μεγαλύτερο κομμάτι του χρέους το κατέχουν ευρωπαϊκά κράτη, η ΕΚΤ και (λιγότερο) το ΔΝΤ, όχι οι τράπεζες.

Αυτά τα νούμερα λοιπόν γιατί δεν βγαίνουν; Η απάντηση είναι ότι η δημόσια διοίκηση είναι σε κακά χαλιά, ο μηχανισμός καταλογισμού φόρων διεφθαρμένος και αναποτελεσματικός, η κακοδιοίκηση εκτεταμένη, το επιχειρείν δύσκολο. Και κανένας δεν εζηγεί πώς μπορεί να επιλύσει τα προβλήματα αυτά. Τα νούμερα είναι το σύμπτωμα. Όχι το αίτιο. Τουλάζιστον το μνημόνιο έχει συγκεκριμένους στόχους για την αναδιάρθρωση του καταρρέοντος Δημοσίου. Αν δεν μας αρέσουν, μπορούμε να προτείνουμε κάτι καλύτερο; Πρέπει να επικεντρωθούμε στο πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικότερα το πραγματικό αίτιο των προβλημάτων μας και όχι σε ανούσια ευχολόγια για ανάπτυξη.

Αν επικεντρωθούμε στη βελτίωση των του οίκου μας, οι πιστωτές μας (ΕΚΤ και ευρωπαϊκές κυβερνήσεις) ίσως μπορέσουν να βοηθήσουν. Δύο είναι οι πιθανότητες που έχουν αρχίσει να συζητούνται από τους παρικούντες την Ιερουσαλήμ. Η πρώτη αφορά την παροχή προγραμμάτων (grants) για να βοηθήσουν τόσο την ανάπτυξη όσο και την αναδιάρθρωση. Η δεύτερη είναι (όπως και σε τριτοκοσμικές χώρες) να ζητήσουμε να μας «χαριστεί» κομμάτι του επίσημου (διακρατικού) χρέους, αν επιτύχουμε συγκεκριμένους θεσμικούς στόχους. Ας αδράξουμε τις ρεαλιστικές αυτές δυνατότητες. Αν το κάνουμε, οι δανειστές μας θα βοηθήσουν να βγουν τα νούμερα.

Από την άλλη, μπορούμε να μείνουμε μόνοι μας. Αλλά πού θα βρούμε συνάλλαγμα για να εισάγουμε πετρέλαιο, φάρμακα, τρόφιμα; Αυτό τον κρίσιμο λογαριασμό δεν τον έχει παρουσιάσει ακόμη κανείς. Απλά γιατί τα νούμερα δεν βγαίνουν.

Ο κ. Μιχ. Γ. Ιακωβίδης κατέχει την Εδρα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας Sir Donald Gordon στη London Business School.

Δημοψήφισμα οι εκλογές

«Μαύρα σενάρια» για την επόμενη ημέρα στην Ελλάδα

Οι φόβοι για τις κάλπες της 17ης Ιουνίου και οι προβλέψεις για Πρωτοχρονιά του 2013 με νέα δραχμή και με ισοτιμία στο 1 ευρώ προς 1.500 δραχμές

Ρεπορτάζ
ΤΑΣΟΣ ΜΑΝΤΙΚΙΔΗΣ

Κοντά στο σημείο μηδέν βρίσκεται πλέον για μεγάλο μέρος της αγοράς των δανειστών και των εταίρων η Ελλάδα καθώς τα «μαύρα σενάρια» για την επόμενη ημέρα των επαναληπτικών εκλογών της 17ης Ιουνίου έχουν πάρει μορφή χιονοστιβάδας.

Εταίροι, αξιωματούχοι και επιχειρήσεις οφείλουν, όπως αναφέρεται ευρέως στην αγορά, να καταστρώσουν σχέδια είτε για να εξοστρακίσουν την Ελλάδα είτε για να τη στηρίξουν με ένα επιθετικό πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, ενώ κρατώντας την ψυχραιμία τους θα πρέπει να εξακολουθήσουν να προετοιμάζονται για την ημέρα μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου (τις οποίες επιθυμούν να μετατρέψουν σε de facto δημοψήφισμα για την παραμονή ή όχι της χώρας στο ευρώ), που συμβαίνει να είναι και η πρώτη ημέρα της Συνόδου Κορυφής των G20 στο Μεξικό.

Μια ενδεχόμενη έξοδος της Ελλάδας από την ευρωζώνη, το αποκαλούμενο «Grexit», υπάρχει κίνδυνος, όπως λέγε-

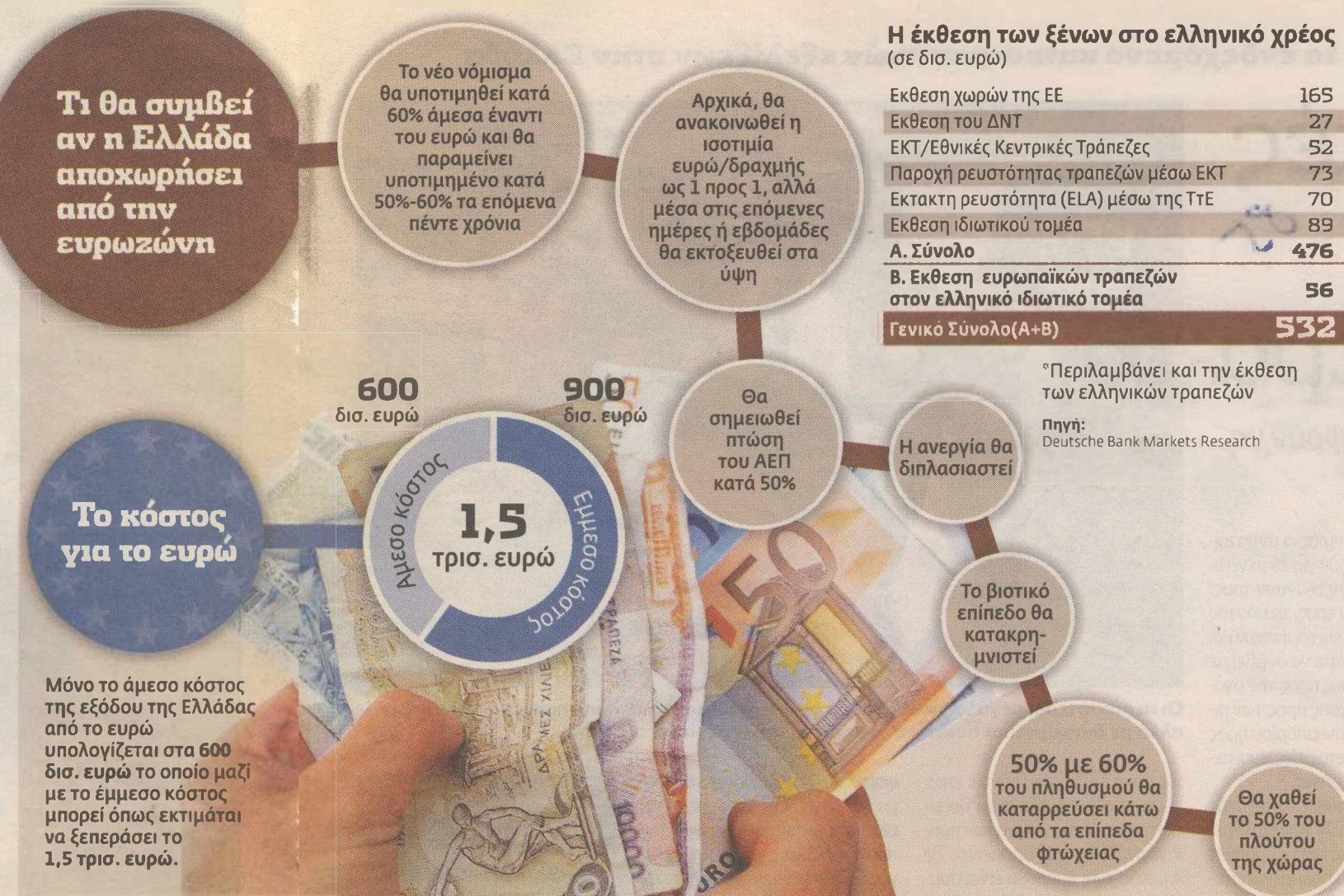
ται, να μετατρέψει πάντως τη χώρα σε αποτυχημένο κράτος. Ο επικεφαλής οικονομολόγος της Citigroup κ. Βίλεμ Μπόιτερ εκτίμησε πάντως ότι η Ελλάδα θα κάνει Πρωτοχρονιά με τη δραχμή αφού ενδέχεται να αποχωρήσει από την ευρωζώνη την 1η Ιανουαρίου 2013.

Το νέο νόμισμα θα υποτιμηθεί κατά 60% άμεσα έναντι του ευρώ και θα παραμείνει υποτιμημένο κατά 50%-60% τα επόμενα πέντε χρόνια.

■ Πέντε φορές επάνω

«Αρχικά θα ανακοινωθεί η ισοτιμία ευρώ/δραχμής ως 1 προς 1, αλλά μέσα στις επόμενες ημέρες ή εβδομάδες θα εκτοξευθεί στο 1 προς 1.000 και πολύ σύντομα και στο 1 προς 1.500. Αυτό απλά σημαίνει ότι για οποιαδήποτε αγορά προϊόντων και ειδικότερα εισαγόμενων θα πρέπει να πληρώνουμε 3 ως 5 φορές περισσότερες δραχμές από ό, τι αντιστοιχεί σήμερα. Ο πληθωρισμός θα εκτοξευθεί σε επίπεδα διψήφια και τριψήφια. Ο,τι αγοράζουμε τη μια μέρα την επομένη θα χρειάζομαστε διπλάσιες δραχμές για να το αποκτήσουμε» σημειώνει ο Γιώργος Κοφινάκος, εκ-

παικτής της StormHarbour και διευθύνων σύμβουλος της Enolia Premium.

πρόσωπος της StormHarbour και διευθύνων σύμβουλος της Enolia Premium.

Οι τράπεζες θα καταρρεύσουν, τα επιτόκια θα εκτοξευθούν σε τριψήφια νούμερα και όλες οι καταθέσεις θα μετατραπούν σε δραχμές με ισοτιμία 1 προς 1 – άρα, ενώ τα έξοδα μας θα είναι υπερπολλαπλάσια, τα εισοδήματά μας θα είναι υποπολλαπλάσια.

Θα περάσουν τουλάχιστον 3-5 χρόνια βαθύτερης ύφεσης από την τωρινή για να καταφέρει η Ελλάδα μόνο να επανέλθει στα επίπεδα του 2012! Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία θα σημειωθεί πτώση του ΑΕΠ κατά 50%, η ανεργία θα ξεπεράσει το 45%, το βιοτικό επίπεδο θα κατακρημνιστεί, ενώ το 50%-60% του πληθυσμού θα χρειάζεται κάτω από τα επίπεδα φτώχειας.

Μπορεί ο πλούσιος με χρήματα στο εξωτερικό, οι εξαγω-

γείς προϊόντων και οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες να βγουν κερδοσένοι, εν τούτοις η μέση αστική τάξη θα εξαφανιστεί και θα δημιουργηθεί ένα νέο κύμα νεόπτωχων, ενώ οι ήδη φτωχοί, οι άνεργοι και οι συνταξιούχοι θα βρεθούν σε ακόμη πιο δεινή θέση. Επίσης, η μετανάστευση, η πολιτική αστάθεια και η κοινωνική αναταραχή σε ένα περιβάλλον αυξανόμενων γεωπολιτικών κινδύνων θα φέρουν πιο κοντά την εθνική κατάθλιψη, ενώ κάποιος δεν αποκλείει ακόμη και την ανάμειξη του στρατού.

■ Τέσσερα σενάρια από την HSBC

«Η έξοδος από το ευρώ θα είναι χειρότερο λάθος από ό,τι ήταν η υιοθέτηση του ευρώ από την Ελλάδα» εκτίμησε ο Μόριαν Τσάουντι της Royal Bank of Scotland. «Πραγμα-

τικά δεν μπορώ να αντιληφθώ γιατί είναι ελκυστικό για τους Έλληνες ψηφοφόρους να βγει η χώρα τους από το ευρώ» ανέφερε και ο Τζιμ Ο' Νιλ, πρόεδρος της Goldman Sachs Asset Management, μιλώντας στο Bloomberg.

Ο Στέφαν Κινγκ, επικεφαλής οικονομολόγος της HSBC Bank plc, κατήρτισε τέσσερα σενάρια για την επόμενη ημέρα στην Ελλάδα.

Στο πρώτο οι εκλογές αναδεικνύουν μια κυβέρνηση υπέρ του προγράμματος διάσωσης που είναι αντίθετη στην έξοδο της χώρας από το ευρώ. Ωστόσο, ελλείψει οικονομικής ανάπτυξης, τα υποκείμενα προβλήματα φερεγγυότητας, τόσο για την κυβέρνηση όσο και για τις τράπεζες, δεν λένε να φύγουν.

Στο δεύτερο σενάριο το αποτέλεσμα των εκλογών είναι εναντίον του σχεδίου διάσω-

σης, αλλά δεν ακολουθεί έξοδος από το ευρώ καθώς λαμβάνονται πυροσβεστικά μέτρα. Με τον καιρό όμως τα προβλήματα κάνουν ξανά την εμφάνισή τους.

■ Χωρίς επιστροφή το ενιαίο νόμισμα

Το τρίτο σενάριο κάνει λόγο για έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ χωρίς μετάδοση από την κρίση στα υπόλοιπα κράτη. Η απομάκρυνση της Ελλάδας δίνει ώθηση στην ευρωπαϊκή οικονομική και πολιτική ολοκλήρωση.

Στο τέταρτο σενάριο η Ελλάδα εγκαταλείπει το ευρώ αλλά οι άλλες χώρες της ευρωζώνης δεν μπορούν να συμφωνήσουν στα επόμενα βήματα. Τα spreads των κρατικών ομολόγων διευρύνονται, τα bank runs επισπεύδονται και το ευρώ κατευθύνεται στο σημείο χωρίς επιστροφή.

Πού οδηγεί η αποχώρηση από την ευρωζώνη

Θα χρειαστούν 3-5 χρόνια υφεσης για να επανέλθει η χώρα στα επίπεδα του 2012!

Μια επιστροφή στη δραχμή θα εξαφανίσει τη μέση αστική τάξη και θα δημιουργηθεί ένα νέο κύμα νεόπτωχων, σημειώνει ο κ. Γιώργος Κοφινάκος (αφωτογραφία), εκπρόσωπος της StormHarbour και διευθύνων σύμβουλος της Enolia Premium.

Οι ήδη φτωχοί, οι άνεργοι και οι συνταξιούχοι θα βρεθούν σε ακόμη πιο δεινή θέση, μια και το κράτος θα κηρύξει στάση πληρωμών και δεν θα μπορούν να εισπράξουν τίποτα από τον δημόσιο τομέα, ενώ, επειδή όλες οι τιμές των προϊόντων θα εκτοξευθούν, τα προϊόντα θα είναι απλησίαστα. Επειδή το κράτος δεν θα μπορεί να πληρώσει για εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, η παροχή τους καθώς και το ρεύμα θα περικοπτούν για μεγάλες περιόδους από την αγορά.

Το όλο περιβάλλον θα δημιουργήσει κατάθλιψη και θα οδηγήσει σε μετανάστευση ή αυτοχειρία μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Οι μόνες συναλλαγές που θα είναι δυνατές θα είναι όσες γίνονται με ανταλλαγή προϊόντων.

Η χώρα θα είναι ακυβέρνητη για μεγάλα διαστήματα, μια και οι κυβερνήσεις θα αλλάζουν με μεγάλη συχνότητα λόγω των πιέσεων και των αναταραχών από τις διαμαρτυρίες του πληθυσμού. Γεωπολιτικά η χώρα θα βρεθεί σε δυσχερή θέση έναντι κάποιων γεγόνων της και μπορεί να οδηγηθεί σε επώδυνους συμβιβασμούς.

Αν κάποιος λοιπόν νομίζει ότι σήμερα έχουν φτάσει στο χαμηλότερο επίπεδο και δεν διακινδυνεύουν να χάσουν τίποτα κάνουν τραγικό λάθος γιατί ένα κυριολεκτικά πτωχευμένο κράτος με ένα νόμισμα που δεν το αναγνωρίζει κανένας παγκοσμίως χάνει οποιαδήποτε υποστήριξη και το πρόβλημα αφο-

ρά πια το σύνολο του πληθυσμού.

Το σίγουρο είναι ότι η Ελλάδα αυτή την περίοδο διανύει μια ύφεση ταυτόσημη με αυτήν του 1929. Παρ' όλα αυτά, αν προσθέσουμε και την περίπτωση της εξόδου μας από το ευρώ, θα χρειαστούν τουλάχιστον 3-5 χρόνια βαθύτερης ύφεσης από την τωρινή στη χώρα για να καταφέρει μόνο να επανέλθει στα επίπεδα του 2012!

Πρέπει να είναι ολοφάνερο ότι μια ενδεχόμενη χρεοκοπία δεν χτυπάει τόσο τους δανειστές μας όσο όλον τον ελληνικό πληθυσμό και ιδιαίτερα τους πιο φτωχούς και ευάλωτους. Απλά οι δανειστές μας θα το σκεφθούν πολύ καλά για να μας δανείσουν στο μέλλον και βέβαια με απαγορευτικούς «τοκογλυφικούς» όρους.

Δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε επίσης ότι κατά τη διάρκεια τέτοιων χρεοκοπιών αυτό που επισης δοκιμάζεται είναι η δημοκρατία και η λειτουργία των θεσμών.

Αξίζει ο λαός μας να περάσει μέσα από μια τέτοια εγκληματική διαδικασία που η διάρκεια της αλλά ακόμη και το ακριβές καταστροφικό αποτέλεσμα της είναι τελείως ακαθόριστα; Το σίγουρο είναι, αναφέρει ο ίδιος, ότι θα πρέπει να αντιληφθούν όλες οι πολιτικές δυνάμεις πως πρέπει να συγκυβερνήσουν και να οριοθετήσουν ένα πλάνο δεκαετίας για τη χώρα που απαρτίζεται από ασφαλισμένους το μέλλον της χώρας και των παιδιών μας.

Γιατί δεν συμφέρει η έξοδος

«Τα πράγματα θα είναι ακόμη χειρότερα με την Ελλάδα απ' έξω»

Οι πιθανότητες η Ελλάδα να εγκαταλείψει το ευρώ τους επόμενους 12 μήνες είναι πολύ μικρότερες από ό,τι αναμένουν οι συγκλίνουσες εκτιμήσεις της αγοράς, που τις τοποθετούν στο 50%, καθώς είναι προς το συμφέρον τόσο της χώρας όσο και της Ευρώπης να παραμείνει στην ευρωζώνη, εκτιμά η Credit Suisse.

Όπως επισφαινεί, στην περίπτωση π.χ. επιστροφής στη δραχμή, θα σημειωθεί υποτίμηση του νομίσματος 50%, με αποτέλεσμα να χαθεί και το 50% των αποταμιεύσεων και του πλούτου της χώρας. Καθώς δε οι ελληνικές εισαγωγές αντιστοιχούν στο 30% του ΑΕΠ, ο πληθωρισμός αναμένεται να ξεπεράσει το 30%, κάτι που θα ακυρώσει ένα μεγάλο μέρος από τα οφέ-

λη στο επίπεδο της ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, με δεδομένο ότι οι εξαγωγές αντιστοιχούν μόνο στο 25% του ΑΕΠ και τουλάχιστον οι μισές προέρχονται από ανελαστικές βιομηχανίες ή δεν επηρεάζονται από την υποτίμηση (η ναυτιλία δουλεύει με το δολάριο), τα οφέλη στο μέτωπο αυτό θα ήταν μικρά. «Δεν είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας να εγκαταλείψει την ευρωζώνη» δήλωσε ο γενικός διευθυντής Ευρωπαϊκών Κρατικών Αξιολογήσεων της S&P Μόριτς Κρέμερ, σημειώνοντας πως «οι συνέπειες θα ήταν καταστροφικές, καθώς το τραπεζικό σύστημα θα κατέρρεε, αλλά για την ευρωζώνη το κόστος εξόδου της θα ήταν διαχειρίσιμο».

«Ο μόνος λόγος για τον οποίο περιμένουμε να μείνει η Ελλάδα στο ευρώ

είναι ότι όσο άσχημα και αν είναι τώρα τα πράγματα θα είναι ακόμη χειρότερα με την Ελλάδα απ' έξω» ανέφερε και ο Μαρκ Τσάντλερ, επικεφαλής Στρατηγικής Συναλλαγμάτων στην Brown Brothers Harriman, ενώ, όπως εξήγησε στο Reuters ο Μάριος Ευθυμίουπουλος, καθηγητής του Johns Hopkins University – Centre for Advanced International Studies και πρόεδρος του think tank Global Strategy, «θα ήταν χάος. Οι τράπεζες θα καταρρεύσουν και θα πρέπει να κρατικοποιηθούν. Δεν θα είναι δυνατόν να πληρωθεί κανείς παρά με κουπόνια». Το άμεσο κόστος της εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ υπολογίζεται στα 600 δισ. ευρώ, το οποίο μαζί με το έμμεσο κόστος μπορεί, όπως εκτιμάται, να ξεπεράσει το 1,5 τρισ. ευρώ.

Ω-Α

Κάνει την ανατροπή. Γιατί παίρνετε τους τόκους προκαταβολικά.

- Με επιλογή διάρκειας 1, 3, 6, 9 και 12 μηνών
- Ελάχιστο ποσό κατάθεσης 7.500€

186 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα.
801 11 802 803 | www.bankofcyprus.gr

προθεσμιακή κατάθεση advance

Τράπεζα Κύπρου

Πανικός στις εταιρείες για το ενδεχόμενο καταστρεπτικών εξελίξεων στην Ελλάδα

Οι πολυεθνικές ετοιμάζονται για τα χειρότερα

Σχεδιάζουν τις κινήσεις που θα τους επιτρέψουν να καταγράψουν μικρότερες απώλειες

Ρεπορτάζ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΟΝΤΑΚΗΣ

Τα τελευταία δύο χρόνια τα κορυφαία στελέχη των πολυεθνικών ομίλων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά «είναι στα κάγκελα». Η φιλολογία, που αργότερα έγινε φημολογία και προσφάτως μετατράπηκε σε απειλή, σύμφωνα με την οποία είναι πιθανή η έξοδος της Ελλάδας από το ευρώ, τους προκαλεί πανικό. Οι πιο ακριβοπληρωμένοι μάνατζερ της ελληνικής αγοράς μαζί με τους οικονομικούς τους διευθυντές σχεδιάζουν ξανά και ξανά τις πιθανές κινήσεις που θα τους επιτρέψουν να καταγράψουν τις μικρότερες απώλειες από τις ενδεχόμενες καταστρεπτικές εξελίξεις. Το πιο σημαντικό στοιχείο στην προκειμένη περίπτωση είναι η άγνοια που επικρατεί, αφού δεν υπάρχει αντίστοιχη διεθνής εμπειρία – η αποχώρηση μιας χώρας από ένα κοινό νόμισμα σε ένα τοπικό. Και παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον το γεγονός ότι τον πρώτο λόγο για το πώς θα συμπεριφερθούν σε «έκτακτες συνθήκες» οι θυγατρικές τον έχει το επιτόπιο μάνατζμεντ – τους έχει εκχωρηθεί μεγάλη ελευθερία κινήσεων από τους προϊστάμενους τους στο κέντρο. Ίσως να πρόκειται για την «καυτή πατάτα» που δεν θέλουν να κάψει τα δικά τους χέρια. Ίσως...

■ Πιστώσεις τεσσάρων μηνών

Όπως αναφέρουν πηγές της αγοράς, οι σχεδιασμοί γίνονται κατ'αρχήν με βάση διάφορες εκδοχές

της πιθανής ισοτιμίας κι αντιστοίχως πιθανολογούν για τα μεγέθη των τιμών των προϊόντων τους, την κερδοφορία τους, το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων και κυρίως τι πρόκειται να συμβεί με τις πιστώσεις τους προς την αγορά. Σήμερα ο μέσος όρος των πιστώσεων του λιανεμπορίου προς τις πολυεθνικές εταιρείες είναι περίπου τέσσερις μήνες.

Αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι περίπου το 65% των πωλήσεων μιας αλυσίδας σουπερμάρκετ αφορά προϊόντα πολυεθνικών ομίλων, γίνεται κατανοητό το μέγεθος των οφειλών του λιανεμπορίου προς τους πολυεθνικούς ομίλους. Τι τους χρωστάει η αγορά, τότε θα τα πάρουν, θα τα πάρουν όλα και με ποιον τρόπο – αν υπάρχει – μπορούν να διασφαλιστούν αυτά τα κεφάλαια; Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φοβούνται πως στην περίπτωση που συμβεί το απευκταίο, το «κούρεμα» των οφειλών είναι το σενάριο που συγκεντρώνει τις μεγαλύτερες πιθανότητες. Παράλληλα όμως δεν μπορούν να κάνουν την οποιαδήποτε κίνηση για να περιορίσουν το ύψος των πιστώσεων – το μόνο ίσως που έχουν τη δυνατότητα να κάνουν είναι να μην αυξήσουν την έκθεσή τους, δηλαδή να μην επιμκυνθεί ο χρόνος αποπληρωμής τους από τις αλυσίδες των σουπερμάρκετ.

■ Οι τιμές «απογειώνονται»

Το άλλο θέμα είναι οι τιμές. Σε μια αγορά που θα έχει χρεοκοπήσει και που τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας έχουν την πιο δυναμική παρουσία, σε τι τιμές εί-

Οι περισσότεροι μεγάλοι πολυεθνικοί όμιλοι διαθέτουν την ίδια επωνυμία προϊόντων, αλλά με διαφορετική ποιότητα, η οποία είναι αντίστοιχη της τιμής

ναι δυνατόν να πωλούνται επώνυμα προϊόντα; Και ποια θα είναι η αγορά των επώνυμων προϊόντων; Τι θα έχει απομείνει; Το επίπεδο των τιμών θα είναι συμφέρον για να διατηρεί ο πολυεθνικός όμιλος θυγατρική εταιρεία στην ελληνική αγορά ή ακόμη και τις ίδιες κατηγορίες προϊόντων; Τα ερωτήματα αυτά προφανώς έχουν έναν «υπαρξιακό» χαρακτήρα κι ως τέτοια βρίσκονται στο επίκεντρο των εξεταζόμενων σεναρίων. Και η απάντησή τους προκαλεί ισχυρές ανησυχίες κι ορισμένες φορές πανικό. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι «πιο φοβισμένες είναι οι ευρωπαϊκές πολυεθνικές παρά οι αμερικανικές» επισημαίνουν.

■ Φθηνότερα προϊόντα

Οι ίδιες πηγές συνομιλώντας με «Το Βήμα» εξηγούσαν ότι οι περισσότεροι μεγάλοι πολυεθνικοί όμιλοι διαθέτουν – στις κατηγορίες των μη τροφίμων – την ίδια επωνυμία προϊόντων, αλλά με διαφορετική ποιότητα. Η ποιότητα στην προκειμένη περίπτωση είναι αντίστοιχη της τιμής. Ετσι ένα απορρυπαντικό π.χ. της ίδιας μάρκας έχει διαφορετική τιμή όταν πωλείται στην Ελλάδα και δια-

φορετική όταν πωλείται στη Ρουμανία – στη δεύτερη περίπτωση είναι σημαντικά φθηνότερο του πρώτου, αλλά η ποιότητα του ενός είναι σημαντικά διαφοροποιημένη από την ποιότητα του άλλου.

Δεν αποκλείεται λοιπόν κατά τους ίδιους, εφόσον η κατάσταση επιδεινωθεί με τους όρους που προαναφέρθηκαν, αρκετά προϊόντα να διατηρηθούν με την ίδια επωνυμία στην αγορά, αλλά οι τιμές τους να μειωθούν από 20% ως και 40%. Το «μυστικό» σ' αυτή την περίπτωση αφορά το σε ποιο εργοστάσιο της μητρικής πολυεθνικής γίνεται η παραγωγή – σίγουρα όχι στη Γερμανία όπως ίσως συμβαίνει σήμερα –, στη Ρωσία, την Κίνα ή σε άλλη φθηνού εργατικού κόστους χώρα. Αυτά μπορούν να συμβούν στις περιπτώσεις εκείνες που υπάρχουν φθηνότερα προϊόντα της ίδιας μάρκας, στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν και δεν είναι δυνατόν η τιμή τους – κατά την πολυεθνική – να μειωθεί κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο, δεν αποκλείεται και να σταματήσουν τα προϊόντα αυτά να κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Και φυσικά στις κατηγορίες των τροφίμων, όπου εκεί το θέμα της ποιότητας είναι ανελαστικό δεδομένο.

Το καταστροφικό σενάριο

■ Η αλλαγή προϊόντων με άλλα χαμηλότερης ποιότητας θα είναι ίσως η εφαρμογή του πιο ήπιου «σεναρίου καταστροφής». Υπάρχουν όμως και τα χειρότερα, τα οποία με μια ορισμένη ιστορική αναλογία συνιστούν «επιστροφή» στις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Συγκεκριμένα το ακραίο σενάριο που συζητείται μεταξύ των κεντρικών στελεχών ορισμένων πολυεθνικών ομίλων και του εγχώριου μάνατζμεντ αφορά την αποχώρηση των θυγατρικών τους εταιρειών από την ελληνική αγορά.

Νομικές εκτιμήσεις για έξοδο από το ευρώ

«Μπορεί να συμφωνηθεί αν συναινέσουν όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη» αναφέρεται σε σημείωμα επιχειρήσεων

Ρεπορτάζ ΑΡΓΥΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Η νομική εκτίμηση ότι «η έξοδος μιας χώρας από την ευρωζώνη μπορεί να συμφωνηθεί αν συναινέσουν όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη» περιλαμβάνει ένα από τα σημειώματα που κυκλοφόρησαν τις τελευταίες ημέρες. Οι εταιρείες ενημερώνουν τους πελάτες τους – και όλους όσοι διατηρούν μαζί τους οικονομικές δεσοληψίες – για «τις πιθανές επιπτώσεις της εξόδου

της Ελλάδας από την ευρωζώνη» ώστε να καλύπτονται οι ίδιες για κάθε ενδεχόμενο.

Το εν λόγω σημείωμα, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μνημόνιο», συνοδεύει το κείμενο συγκεκριμένου συμβολαίου. Αναφέρεται σε αυτό η γνωστή νομική άποψη ότι η Ελλάδα μπορεί να βγει από την ευρωζώνη μόνο αν αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά όχι μόνο αυτή. Σημειώνεται επίσης ότι «η έξοδος μιας χώρας από την ευρωζώνη μπορεί να συμφωνηθεί αν συναινέσουν όλα τα κράτη-μέλη». Αυτή η συμφωνία, αναφέρει το κείμενο, «θα προβλέπει πώς θα εξισορροπηθούν τα αντικρουόμενα συμφέροντα και πώς θα πρέπει να αντιμετωπίζονται οι εκκρεμείς υποχρεώσεις και χρηματικές αξιώσεις».

Το κείμενο προειδοποιεί κάθε ενδιαφε-

ρόμενο ότι, αν η Ελλάδα εξέλθει με δική της απόφαση από την ευρωζώνη, ενδεχόμενες καταδίκες σε διεθνή δικαστήρια κατά του ελληνικού κράτους (απ' όσους προσφύγουν με οικονομικές αξιώσεις) δεν θα αναγνωρίζονται από τα ελληνικά δικαστήρια. Όπως συμβαίνει σε αντίστοιχες περιπτώσεις, εκτιμάται ότι οι νόμοι στην Ελλάδα θα προσαρμοστούν ανάλογα με στόχο την προστασία της χώρας από τις διεθνείς προσφυγές.

Για το υποθετικό ενδεχόμενο επιστροφής στη δραχμή ή της κυκλοφορίας παράλληλου νομίσματος σημειώνεται ότι η αρχική ισοτιμία ανάμεσα στο ευρώ και στο νέο νόμισμα θα οριστεί αρχικά από το ελληνικό κράτος, αλλά προβλέπεται ότι αμέσως μετά θα ακολουθήσει διαρκής υποτίμηση.

«Εταιρείες ενημερώνουν τους πελάτες τους για «τις πιθανές επιπτώσεις της εξόδου της Ελλάδας από την ευρωζώνη»

Το κείμενο παρουσιάζει διστάμενες νομικές απόψεις για τις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές, όπως επί παραδείγματι για τα δάνεια που έλαβαν οι ελληνικές επιχειρήσεις από ξένες τράπεζες, σε περίπτωση που η χώρα μας επιστρέψει σε εθνικό νόμισμα. Οι παράγοντες που παίζουν ρόλο μπορεί να είναι η έδρα του πιστωτή, η χώρα όπου ολοκληρώθηκε η συναλλαγή ή το πού συμφωνήθηκε να γίνει η εξόφληση. Σημειώνεται επίσης η νομική ερμηνεία ότι οποιαδήποτε συμφωνία χαρακτηρίζεται διεθνής εξαιρείται από τη μετατροπή του νομίσματος. Σε κάθε περίπτωση η αποπληρωμή των υποχρεώσεων σε ευρώ, ειδικά ύστερα από μια μεγάλη υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, είναι ένα πολύπλοκο νομικό ζήτημα.

ΕΞ

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

Μπλόφες και αλήθειες

Ποιος έχει δίκιο; Ο πρωθυπουργός της Ιταλίας Μάριο Μόντι που υποστηρίζει πως «η εξέλιξη για την Ελλάδα θα είναι θετική» ή ο υφυπουργός Οικονομικών της κυβέρνησής του Βιτόριο Γκρίλι που όταν τον ρωτούν αν ετοιμάζει σχέδιο για την περίπτωση εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ απαντά πως «οφείλουμε να είμαστε έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενο»; Ή μήπως ξέρουν κάτι παραπάνω οι συμπατριώτες τους tour operators που σταμάτησαν να πληρώνουν τους έλληνες ξενοδόχους ώσπου να ξεκαθαριστεί η κατάσταση, να ξέρουν τι νομίσματα πρέπει να τα δώσουν – για να μην πληρώνουν σήμερα σε ευρώ ό,τι θα μπορούσαν να πληρώσουν αύριο σε δραχμές φθηνότερα;

Έχει δίκιο ο Κρούγκμαν του Νομπέλ και των «Τάιμς της Νέας Υόρκης» που λέει ότι η επιστροφή στη δραχμή είναι αναπόφευκτη ή ο Νταλάρα (ο καλός, του ινστιτούτου που μας κούρεψε 100 δισ. χρέος) που υποστηρίζει ότι έξοδος της Ελλάδας από την ευρωζώνη θα αποσταθεροποιήσει την παγκόσμια οικονομία; Έχουν δίκιο όσοι λένε πως κάποιος στη Γερμανία κάνουν ό,τι μπορούν για να μας πετάξουν έξω από την ευρωζώνη ή όσοι υποστηρίζουν ότι η Γερμανία θέλει την Ελλάδα στην ευρωζώνη με κάθε κόστος; Η Citigroup που συμφωνεί με τον Κρούγκμαν και ισχυρίζεται ότι έχει κλείσει η υπόθεση, 1η Ιανουαρίου 2013 η Ελλάδα εγκαταλείπει το ευρώ, ξέρει κάτι παραπάνω ή διαδίδει φήμες για να κερδίσει χρήματα;

Ποιος λέει αλήθεια και ποιος λέει ψέματα, ημερολόγιό μου; Ποιος έχει τα χαρτιά που δείχνει να έχει και ποιος μπλοφάρει; Ποιος λέει την άποψή του και όχι αυτό που θέλει να πιστέψουμε ότι είναι η άποψή του; Πιστεύει στα αλήθεια ο Σόιμπλε ότι το κόστος εξόδου της χώρας δεν είναι μεγάλο ή το λέει για να τρομοκρατήσει τους αντιμνημονιακούς να υποχωρήσουν; Πιστεύει ο Νοβότιν της ΕΚΤ ότι θα έχει απρόβλεπτες συνέπειες η ελληνική υποχώρηση από το ευρώ ή το λέει για να πεισθούν οι αντιμνημονιακοί πως έχουν όπλα στα χέρια τους, να πάρουν θάρρος, να κάνουν τις αναγκαίες βλακείες και να μας πετάξουν έξω; Τι θέλουν ο Νοβότιν, ο Σόιμπλε, ο Κάμερον, ο Ολάντ; Έχουν τους ίδιους στόχους ή ο καθένας τους δικούς του;

Πυρηνική δύναμη

Το πιθανότερο είναι πως έχει δίκιο ο μεγάλος στρατηγικός αναλυτής Αλέξης Τσίπρας που κατανόησε πως όλοι έχουν κοινό στόχο να τον κατατροπώσουν με μπλόφες – και αποφάσισε να παίξει τα ρέστα του. Μόνο που δεν χρησιμοποιεί χαρτοπαικτικούς όρους, είναι πολιτικό ζώο ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ: «Βρισκόμαστε σε μια κατάσταση ισοδύναμη με εκείνη που αντιμετώπισαν οι ΗΠΑ με τη Ρωσία κατά τη διάρκεια των ημερών του Ψυχρού Πολέμου. Και οι δύο πλευρές είχαν πυρηνικά όπλα στα χέρια τους και οι δύο πλευρές απείλησαν να πατήσουν το κουμπί και να το ενεργοποιήσουν» δήλωσε την Παρασκευή που μας πέρασε. Αλλά δεν το έκαναν, δεν πάτησαν το κουμπί, και έτσι εγώ μπορώ να γεμίζω

ΔΙΠΡΟΣΩΠΗ Η άνοιξη εφέτος

τις σελίδες σου και ο μικρός Αλέξης τις οθόνες, ημερολόγιό μου.

Το πρόβλημα είναι όταν νομίζεις ότι διαθέτεις πυρηνικά όπλα – όπως νόμιζε ο Σαντάτ, που διάφοροι ντόπιοι Τσοχατζόπουλοι του έτρωγαν λεφτά, υποσχόμενοι ότι θα τον κάνουν άτρωτο κατασκευάζοντάς του πυρηνικά όπλα. Μήπως κάποιος ξεγελούν τον μικρό Αλέξη ότι είναι άτρωτος, ότι είναι Μπρέζνιεφ ενώ δεν είναι παρά Σαντάτ; Το δεύτερο πρόβλημα είναι μήπως σου σκάσει η βόμβα στα χέρια – μπορεί δηλαδή να μην είναι Μπρέζνιεφ ο μικρός Αλέξης αλλά απλώς Κιμ Ιλ Σουνγκ που πραγματικά διαθέτει πυρηνική βόμβα αλλά μόνο τον λαό του μπορεί να σκοτώσει με αυτήν, δεν μπορεί να την πάει παραπέρα.

Και στο τέλος, πρέπει να γνωρίζει, όσο Μπρέζνιεφ ή Ναπολέον και αν νιώθει ο Αλέξης που θέλει να γίνει Μεγαλέξαντρος – πρέπει να γνωρίζει ότι υπήρξε νικητής στον Ψυχρό Πόλεμο. Πιθανόν, για να μην τους πληγώσει, η καθοδήγηση να απέκρυψε από τους μικρούς κνίτες το γεγονός ότι η Σοβιετική Ενωση κατέρρευσε – κάποιος δεν πρέπει να του πει τώρα που μεγάλωσε ότι η στρατηγική της ισορροπίας του τρόμου κατέστρεψε τη Σοβιετική Ενωση;

Ρωσία ή Κορέα;

● Υπάρχει και άλλο ερώτημα: Εντάξει, ο Αλέξης Τσίπρας βλέπει ήδη τη χώρα σαν σοβιετική Ρωσία – αλλά «Αμερική», ποια είναι; G8, G20, G666, IMF, UNESCO, CATCH22, ο Ομπάμα, οι Ρώσοι, οι Κινέζοι, όλοι με μια φωνή λέ-

νε: «Δεν θέλουμε μπλεξίματα, να μείνετε στο ευρώ τηρώντας τις συμφωνίες του μνημονίου». Ητοι, «Αμερική» είναι ολόκληρος ο πλανήτης πλην Πλατείας Κουμουνδούρου – οι πιθανότητες να γίνουμε απομονωμένη Κορέα αντί για αυτοκρατορική σοβιετική Ρωσία αυξάνονται.

● Πέραν της Πλατείας, υπάρχει και ο Μελανσόν που τον θαυμάζει, διάβασα στη «Λιμπερασιόν». Κοιτάει στα μάτια τον Μεγαλέξαντρο όταν μιλά, λέει «θα έρθουμε πρώτο κόμμα», «δεν πληρώνουμε» σαν να είναι μέλος του ΣΥΡΙΖΑ. Μπορεί ο Μελανσόν να υποσχέθηκε ότι τα γαλλικά πυρηνικά θα είναι και του ΣΥΡΙΖΑ όταν εκλεγεί πρόεδρος της Γαλλίας – και έτσι εξηγείται γιατί αρνήθηκε να τον συναντήσει ο Ολάντ τον Αλεξάκη; Προβλήθηκε μη του κλέψει τα κλειδιά και τους κωδικούς των γαλλικών πυρηνικών όπλων.

● Ητοι, όλη η υφήλιος ασχολείται με εμάς, ημερολόγιό μου. Όλος ο κόσμος ακούει Ελλάδα και τρέμει· ποτέ στη συνεχή και αδιαίρετη ιστορία του ελληνικού έθνους από τον Τρωικό Πόλεμο ως την τρούκα δεν ήμασταν τόσο διάσημοι – ακόμα και εκείνο το περίφημο «My Lord, μέμνησο των Αθηναίων» λεγόταν στα ανάκτορα, λίγοι το άκουγαν. Σήμερα όλη η ανθρωπότητα γνωρίζει ότι η Ελλάδα είναι μάρτυρας ζωσμένος με εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ που απειλεί να τα κάψει και να καεί μαζί τους.

● Ή να τα παίξει σε μια ζαριά, υπολογίζοντας ότι είναι μπλόφα αυτή που λένε οι άλλοι. Και να

γυρίσει μετά να μας πει «Ελληνίδες και Έλληνες, χάσαμε· έπαθε αφλογιστία το πυρηνικό».

● Μας λυπούνται διάφοροι φιλέλληνες, όπως ο Γκύντερ Γκρας, ο Κον - Μπεντίτ· ανησυχούν για εμάς. Δεν τους αρέσουν οι τραπεζίτες, οι βιομήχανοι, το κεφάλαιο, αριστεροί είναι. Για τούτο και μπορούν να ξεχωρίζουν πού τελειώνει η αριστεροσύνη και αρχίζουν η ανοησία και η δημαγωγία.

Πλούσιοι και φτωχοί

Στο χρηματιστήριο έχουν άλλη άποψη περί πυρηνικών όπλων και ψηφίζουν με τα πόδια, τρέχουν να φύγουν ξένοι και Έλληνες, γενικό ξεπούλημα. Από τις 700 μονάδες την παραμονή των εκλογών, κάτω από τις 500 μονάδες έχει βρεθεί αυτή την εβδομάδα ο γενικός δείκτης, απώλειες 30% σε τρεις εβδομάδες – και ήταν στις 5.000 μονάδες το 2008. Όλοι οι παίκτες γνωρίζουν ότι σε λίγο θα αγοράσουν πολύ φθηνότερα τις μετοχές, σε δραχμές. Τα πρώτα κεφάλαια που θα εισαχθούν μετά την έξοδό μας από την ευρωζώνη θα είναι για να αγοραστούν μετοχές, ημερολόγιό μου.

Δεν με νοιάζει για τους πλούσιους, θα τα βγάλουν πέρα – αλλά την ηλιθιότητα ότι «με την κρίση οι πλούσιοι έγιναν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι» δεν μπορώ πια να την ακούω, προσβάλλει τη νοημοσύνη μου. Από τους μισθούς και τις συντάξεις έκοψαν κάπου 30% από την αρχή της κρίσης· αλλά οι μετοχές εκμηδενίστηκαν, έχασαν πάνω από 90% της αξίας τους. Περιουσίες και οικονομίες εξατμίστηκαν, όπως εξατμίστηκαν και οι θέσεις εργασίας για το 20% των ανέργων. Πλουσιότεροι θα γίνουν μόνο εκείνοι που έβγαλαν τα εκατομμύριά τους στο εξωτερικό και περιμένουν υπομονετικά τον Καμμένο και τον Τσίπρα να τους φέρει τη δραχμή.

● Μέσα σε όλα αυτά διαβάζεις την Άννα Διαμαντοπούλου να δηλώνει «δεν νομίζω ότι υπάρχει κανένας Έλληνας – ή εμένα, αν με ρωτήσετε προσωπικά – που δεν θα ήθελε να γίνουν όλα αυτά που λέει ο ΣΥΡΙΖΑ. Πάρα πολύ θα το ήθελα». Και γιατί δεν προσχωρεί, μαζί με την οικογένεια Αρσένη-Κατσέλη; Και αφού δεν αποχωρεί μόνη της, γιατί δεν τη διαγράφουν από το ΠαΣοΚ;

● Ξέχασα: το ΠαΣοΚ μοιάζει της ευρωζώνης κατά το ότι ούτε αυτό προβλέπει διαδικασίες εξόδου, διαγραφές δεν προβλέπονται.

● Πρόκειται για μεγέθυνση της ηλιθιότητας που έλεγε ο Παπανδρέου, όταν πρωτοεξέκίνησαν τα αντιμνημονιακά συλλαλητήρια, «κατανοώ απολύτως τους διαδηλωτές, και εγώ στη θέση τους το ίδιο θα έκανα». Εν πάση περιπτώσει, είναι ελαφρύτερη περίπτωση από τον Τσίπρα, απλό περίστροφο ζητούσε, όχι πυρηνική βόμβα.

● Αυτά· και ήθελα τόσο να γράψω για τις βροχές και τα ραντίσματα και τα προβλήματα με την Cosmote που μου φουσκώνει τους λογαριασμούς και αναγκάζομαι να προσφεύγω στην ΕΕΤΤ και στη Γραμματεία Καταναλωτή, αλλά πάλι δεν χώρεσαν στις σελίδες σου, ημερολόγιό μου. Πότε επιτέλους θα γίνουμε άνθρωποι, να καλλιεργήσουμε τους κήπους μας;

Διοδωρος Κυψελιάτης

ΥΡΑΙΜΑΤΟ
ΚΙΒΩΤΙΟ

diodorus@tovima.gr

Περισσότερο από κάθε άλλη φορά οι περισσότεροι πολιτικοί μας φαίνεται να μη σκέπτονται αυτά που λένε. Εκτός αν δεν λένε αυτά που σκέπτονται.

Κ. Γεωργακόπουλος.com

■■■

Στον πρώτο χρωστάμε οπωσδήποτε ένα πρωθυπουργιλίκι, στον δεύτερο χρωστάμε ευγνωμοσύνη που μας βγήκε Τσε Γκεβάρα και στον τρίτο δεν χρωστάμε τίποτα – ομιλεί στο τζάμπα και δη εξ ονόματος όλων μας.

Αβαδαίος, Αεί απίκραντος

■■■

Τελικά είχε δίκιο ο συγχωρεμένος που έλεγε ότι «η Ελλάδα είναι ένα απέραντο φρενοκομείο». Αν ζούσε σήμερα, το ίδιο θα έλεγε.

Σωκράτης Σαββαϊδής
@otenet.gr

■■■

Τρελάναμε και τη Μέρκελ; Ζητάει δημοψήφισμα! Δεν ξέρει ότι το 85% θα ψηφίσει υπέρ του ευρώ και στη διπλανή κάλη θα ρίξει την ψήφο του σε ό,τι αντι-ευρωπαϊκό ψηφοδέλτιο κυκλοφορεί.

Παναγιώτης Τυβίγγιος,
Ενεός

■■■

Αφού ο κ. Τσίπρας ενδιαφέρεται τόσο πολύ για τους γερμανούς φορολογουμένους, ας επιδιώξει θέση οικονομικού συμβούλου στο επιτελείο του κ. Σόιμπλε. Σύμφωνα θα διαπιστώσει ότι η διακυβέρνηση χώρας προϋποθέτει περισσότερη γνώση και ευθύνη από εκείνα που απαιτούνται για το Μαθητικό Δεκαπενταμέλές. Αμαθία θράσος φέρει διαπίστωση προ αιώνων ο Θουκυδίδης.

Ν.Κ., Πάτρα

■■■

Κατακλυσμικές οι βροχές του Μαΐου και απορώ πώς δεν πήραμε την απόφαση να κατασκευάσουμε την Κιβωτό της Αсуλίας μας. Επιβιβαζόμενοι σε αυτήν ουδείς δανειστής θα είχε το δικαίωμα να απαιτήσει τοκοχρεολύσια, άρα το νόμισμα, ευρώ ή δραχμή, θα μας ήταν άχρηστο. Βεβαίως, τότε ο Αλέξης Νώε θα ήταν ο πρωθυπουργός-πατέρας μας.

Γ.Κ.@otenet.gr

■■■

«...εσύ φταις, αυτός φταίει... εσείς φταίτε, αυτοί φταίνε». Χείλη που αναζητούν ποιος φταίει. Αγνωείται εσκεμμένα και παντοτινά το πρώτο πρόσωπο.

Ανδρέας Β.@yahoo.gr

■■■

Βρέθηκε η λύση και για το νόμισμα. Θα ονομάζεται Geuro ή ελληνικό ευρώ ή ευρώδραχμή. Στη μία όψη θα απεικονίζεται ο Αλέξης με ζιβάγκο και στην άλλη θα αναγράφεται ευκρινώς: Bon pour l' Orient.

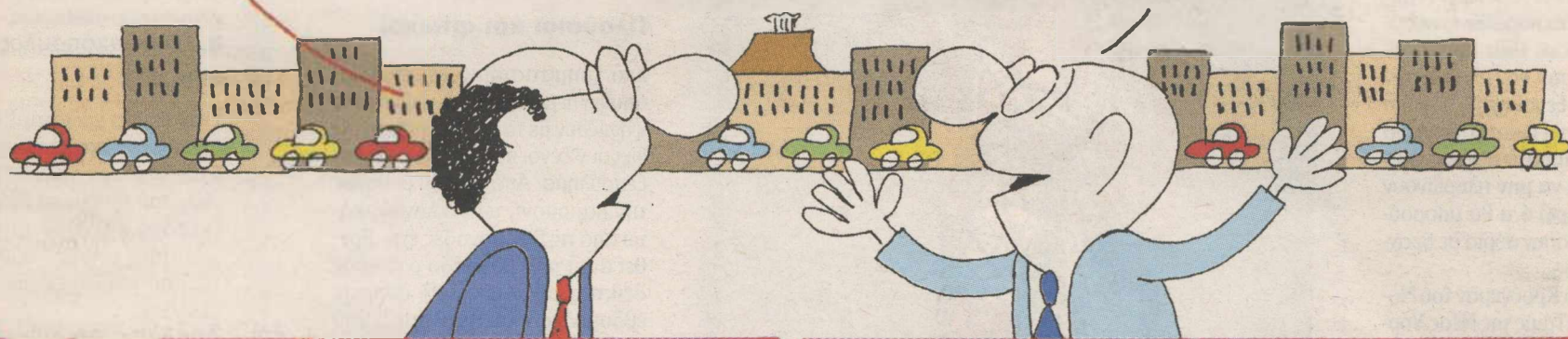
Δημήτριος Τσεχίας

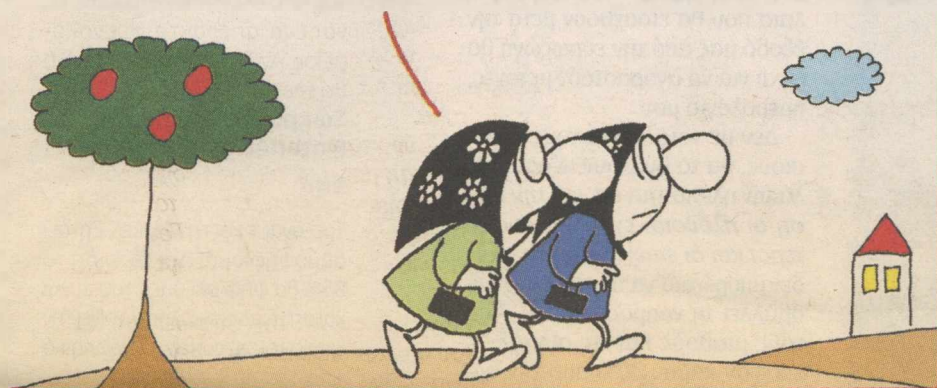
Χρεοκοπεί καλά αυτός που χρεοκοπεί τελευταίος!

ΕΓΙΝΕ Ο ΓΑΜΟΣ
ΣΑΜΑΡΑ-ΝΤΟΡΑΣ!

ΣΟΒΑΡΑ; ΔΗΛΑΔΗ Ο ΣΑΜΑΡΑΣ ΕΚΑΝΕ ΠΕΘΕΡΟ ΤΟΝ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ... ΚΑΙ ΟΤΑΝ
ΠΗΓΕ ΝΑ ΤΟΥ ΖΗΤΗΣΕΙ ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ... ΤΟΝ ΑΠΟΚΑΛΕΣΕ ΜΠΑΜΠΑ;
ΘΕΟΥΛΗ ΜΟΥ! ΝΑ ΔΩ ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΚΗΝΗ ΚΙ ΑΣ ΠΕΘΑΝΩ...

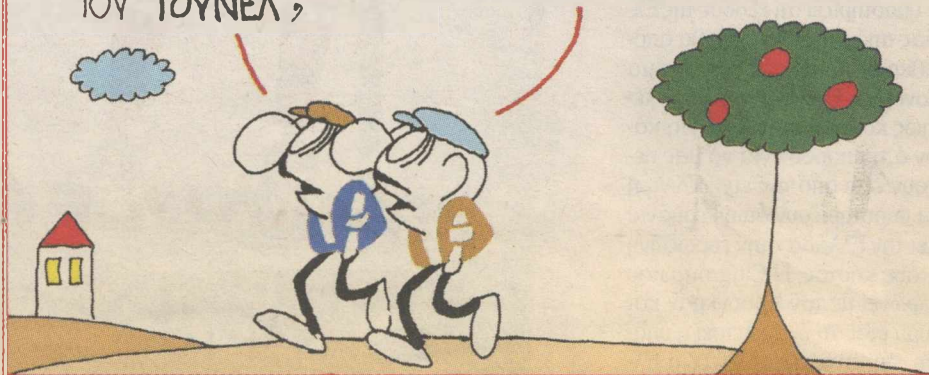

Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΠΗΓΕ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΚΑΙ ΛΙΓΟ ΕΛΕΙΨΕ
Η ΓΑΛΛΙΑ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΙ ΣΤΟ ΦΡΑΓΚΟ...

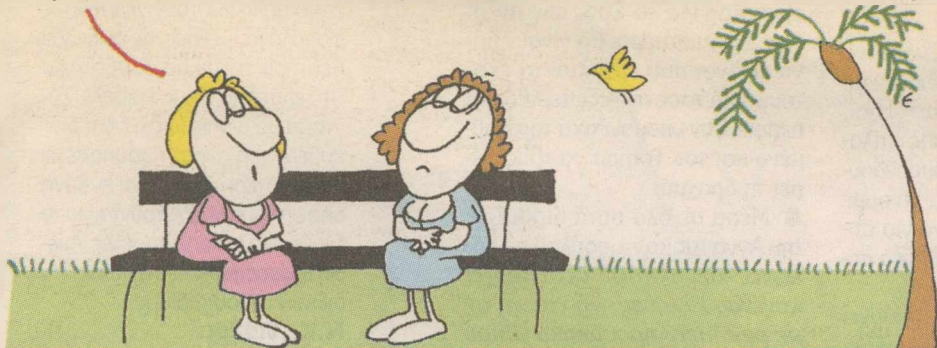

ΕΣΥ ΒΛΕΠΕΙΣ
ΦΟΣ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ
ΤΟΥ ΤΟΥΝΕΛ;

ΕΓΩ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΜΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΗΣ
ΔΕΝ ΒΛΕΠΩ ΟΥΤΕ ΤΟ ΤΟΥΝΕΛ

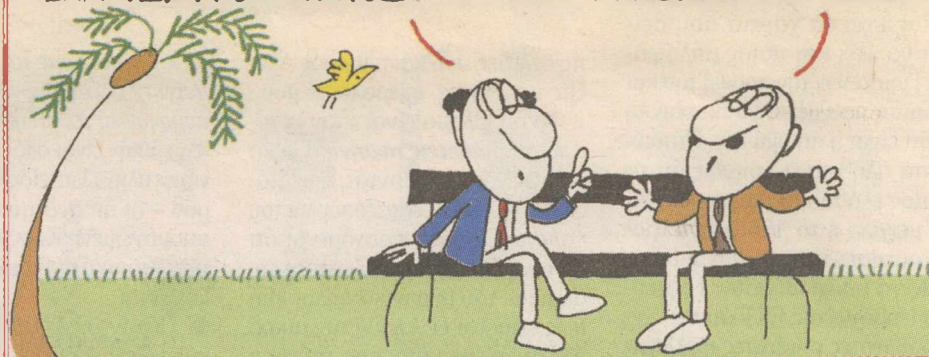

ΕΓΩ ΤΑ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΡΑΒΟΝΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥ!
ΤΟΥ ΕΙΠΑ ΟΤΙ ΕΙΜΑΙ ΔΙΑΤΕΘΕΙΜΕΝΗ ΝΑ ΚΑΝΩ ΣΕΞ ΜΑΖΙ ΤΟΥ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΝΟΜΩΣΗ ΟΤΙ ΘΑ ΤΗΡΗΣΕΙ ΤΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ...

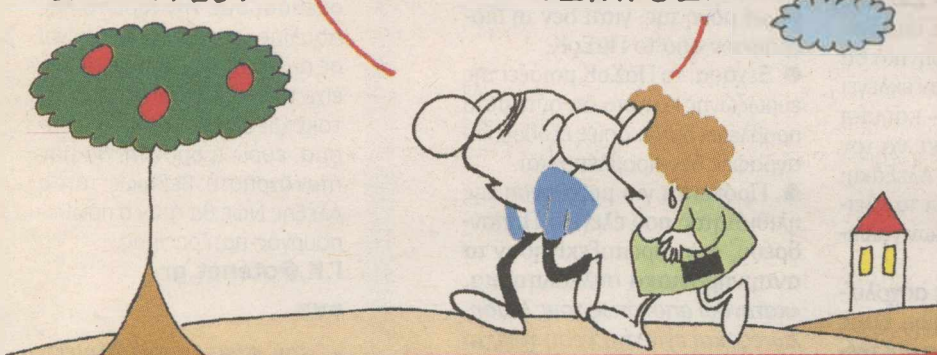
ΕΓΩ ΠΙΣΤΕΥΩ ΟΤΙ ΟΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΑΣ ΘΑ ΦΤΙΑΞΟΥΝ
ΕΝΑ ΙΣΧΥΡΟ ΚΡΑΤΟΣ!

ΤΙ ΛΕΣ; ΕΔΩ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΣΑΝ
ΝΑ ΦΤΙΑΞΟΥΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ...
ΘΑ ΦΤΙΑΞΟΥΝ ΚΡΑΤΟΣ...

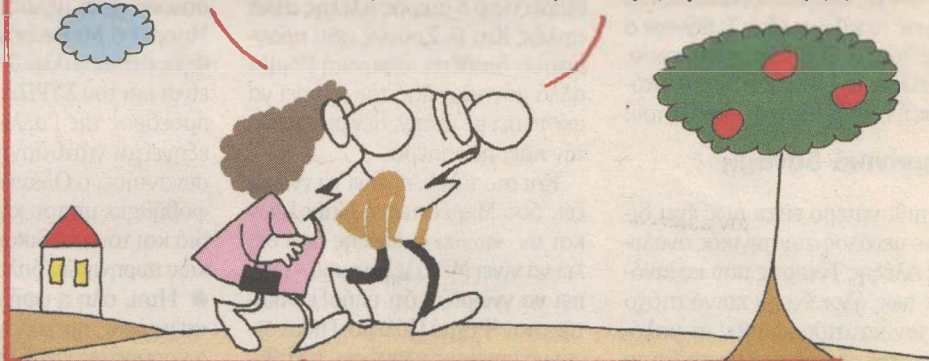
Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΕΙΠΕ
ΤΟΝ ΓΑΛΛΟ ΠΡΟΕΔΡΟ
ΟΛΑΝΤΡΕΟΥ

ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΕΙ ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ
ΓΙΑΤΙ ΤΟΝ ΒΛΕΠΩ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΤΣΙΠΡΟΖΙ!

ΓΙΑΤΙ ΕΠΕΣΕ
ΤΟ ΛΑ.Ο.Σ;

ΠΑΛΙΑ Ο ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ ΗΤΑΝ
ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΣΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ! ΤΩΡΑ
Η ΒΟΥΛΗ ΓΕΜΙΣΕ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΔΕΣ

Ο ΣΑΜΑΡΑΣ ΕΧΕΙ ΠΕΙΣΘΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΘΝΑΡΧΗΣ! Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΧΕΙ ΠΕΙΣΘΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ
Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ! Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΕΧΕΙ ΠΕΙΣΘΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΣΕ ΓΚΟΥΕΒΑΡΑ!
Ο ΜΗΤΣΟΣ ΕΧΕΙ ΠΕΙΣΘΕΙ ΟΤΙ ΤΟΝ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΟΛΟΙ!

– Πρόεδρε, ο λογαριασμός!
– Σε δραχμές;

Δουλειές με «κουκούλες»

Τα κόμματα, οι «κύκλοι» και οι μυστικές διαβουλεύσεις με την τρόικα

Τια το γενικό ξεχαρβάλωμα της χώρας έχουμε αποδώσει πολλές και βαριές ευθύνες στους πολιτικούς. Σωστό και δίκαιο. Η εικόνα των ευθυνών όμως θα ήταν απολύτως ελλιπής αν παραλείπαμε από το κάδρο την επιχειρηματική τάξη.

Ολους εκείνους δηλαδή που αντί να κοιταχτούν πρώτα στον καθρέφτη βλάστημουν τους πολιτικούς και ψηφίζουν **Μάνο ή Τζήμερο** για «να καταδικάσουν τα κόμματα».

Και όμως! Ο ρόλος τους στην καταστροφή είναι ευθέως ανάλογος της σημασίας που αποδίδουν στον εαυτό τους.

Η καλύτερη απόδειξη είναι η υποχθόνια και κεκαλυμμένη παρέμβασή τους στην τρόικα για τη διάλυση των εργασιακών σχέσεων στο όνομα της «απελευθέρωσης της αγοράς εργασίας».

Διότι ο **Ευ. Βενιζέλος** (και άλλα κυβερνητικά στελέχη που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις) έφτασε σήμερα να επιβεβαιώνει όσα πολλοί καταγράψαμε τότε.

Συγκεκριμένα. Οι υπάρχουν «εργοδοτικοί και επιχειρηματικοί κύκλοι» (κατ' ουσία, στελέχη του ΣΕΒ, ίσως και άλλοι) οι οποίοι ανέπτυσαν δημοσίως μια «φιλεργατική ρητορική», αλλά παρασκηνακά πίεζαν την τρόικα να προωθήσει μια μείζονα παρέμβαση στην αγορά εργασίας.

Η σκέψη τους ήταν απλή. Η κρίση και η παρουσία της τρόικας αποτελούν θεόπεμπτη ευκαιρία για να επιβάλουν εκ των άνω μια ριζική μεταβολή των εργασιακών σχέσεων σε βάρος της μισθωτής εργασίας – κάτι που δεν θα μπορούσαν ποτέ να πετύχουν μέσα από κοινωνικό διάλογο και ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις...

Κινήθηκαν υπογείως και κρυφά. Με μυστικές επαφές και διαβουλεύσεις.

Επιστρατεύθηκαν συγκεκριμένα δικηγορικά γραφεία (ένα εξ αυτών έχει καταγγελλθεί δημοσίως από τον πρόεδρο της ΓΣΕΕ κ. **Ι. Παναγόπουλο**) τα οποία ανέλαβαν να διαμορφώσουν και να προωθήσουν μέσω της τρόικας ένα σχέδιο «διαρθρωτικών αλλαγών» που οδηγούσε σε επιχειρηματική παντοδυναμία.

Ουσιαστική κατάργηση των κλαδικών συμβάσεων, αποδυνάμωση της μετενέργειας, εξουδετέρωση της διαιτησίας, πλήρης εξατομίκευση των εργασιακών σχέσεων και υπονόμευση κάθε μορφής συλλογικής διαδικασίας.

Ετσι και σε κάθε στιγμή της διαπραγματεύσεως η τρόικα ζητούσε με πρωτοφανή επιμονή συγκεκριμένες και εξειδικευμένες παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας. Με έναν βαθμό ενημερότητας που άφηνε κατάπληκτους τους κυβερνητικούς συνομιλητές της.

Με άλλα λόγια, οι εργοδοτικοί αυτοί κύκλοι προώθησαν μέσω τρίτων την έμπρακτη κατάλυση του «κοινωνικού συμβολαίου» πάνω στο οποίο σπρίζονται όλες οι σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες.

Κοινωνική σκληρότητα; Απληστία; Ελληνική κουτοπονηριά; Ελλειψη στοιχειώδους διορατικότητας; Ίσως όλα κι από λίγο.

Απλώς η κρίση απέδειξε ότι σε μια χώρα που στερείται γενικά σοβαρότητας αποκλείεται να ευδοκιμεί μια σοβαρή και υπεύθυνη επιχειρηματική τάξη.

Ενα στοιχείο τα λέει όλα. Τη διετία 2010-2011, οι μισθολογικές δαπάνες μειώθηκαν περίπου 7 δισ. ετησίως – από απολύσεις και μειώσεις μισθών...

Συνολικά δηλαδή οι μισθωτοί συνεισέφεραν στην κρίση μόνο από τα εισοδήματά τους από τη μισθωτή τους εργασία κάπου 14 δισ. – χωρίς να υπολογίσω την Εφορία.

Την ίδια στιγμή, οι αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων (που αντιπροσωπεύουν την επιχειρηματική συνεισφορά στην αντιμετώπιση της κρίσης) δεν υπερβαίνουν δύο-τρεις εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ. Όχι πάνω από το 3% της συνολικής μείωσης της μισθολογικής δαπάνης!

Τα υπόλοιπα βρίσκονται στην Ελβετία και στη Μύκονο ή πλέον στο Αιγαίο.

Το ερώτημα είναι γιατί η τρόικα αποδέχτηκε να παίξει τον μοχλό πίεσης επιχειρηματικών συμφερόντων και (ακόμη περισσότερο) γιατί η κυβέρνηση Παπαδήμου το αποδέχτηκε.

Για την τρόικα είναι σαφές. Επειδή η «απελευθέρωση της αγοράς εργασίας» στο όνομα της ανταγωνιστικότητας είναι μέρος της φιλοσοφίας της «εσωτερικής υποτίμησης».

Ξεκινάει από το ΔΝΤ και (κυρίως) την ΕΚΤ για να ανακηρυχθεί περίπου ως η απόλυτη οικονομική πανάκεια. Το ίδιο μοντέλο, για παράδειγμα, επιχειρείται να εφαρμοστεί σήμερα και στην Ιταλία και στην Ισπανία, προκαλώντας τις αντίστοιχες αντιδράσεις.

Οι «κουκουλοφόροι» τους έλεγαν ουσιαστικά εκείνα που ήθελαν να ακούσουν...

Για την κυβέρνηση Παπαδήμου δεν έχω ακόμα ολοκληρωμένη απάντηση. Πολλοί εκτιμούν ότι ο τότε Πρωθυπουργός συμμερίζεται αυτή την αντίληψη από τη θητεία του στην ΕΚΤ – το έχουμε ήδη επισημάνει...

Αλλά και πάλι κάτι τέτοιο δεν εξηγεί πώς τα κόμματα αλλά κυρίως το ΠαΣοΚ και ο κ. **Βενιζέλος** αποδέχτηκαν μια μείζονα κοινωνική διαταραχή παραμονές εκλογών κι ενώ η αγορά εργασίας είχε ήδη αυτορυθμιστεί.

Μάλλον (για άλλη μία φορά) υποτίμησαν το πρόβλημα. Και υπερεκτίμησαν τον εαυτό τους.

Αποτέλεσμα; Η έκρηξη της εργασιακής ανασφάλειας στον ιδιωτικό τομέα.

Κάπως έτσι, η Ελλάδα οδηγήθηκε σε εκλογές στη σκιά μιας γενικής απειλής που δεν στρεφόταν μόνο κατά των υπεράριθμων υπαλλήλων του Δημοσίου, ούτε κατά των ανέργων που δεν είχαν πλέον τίποτα να χάσουν, αλλά και κατά των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα.

Κολοσσιαίο πολιτικό σφάλμα. Διότι όταν μια χώρα ψηφίζει σε καθεστώς γενικευμένης ανασφάλειας το λιγότερο που μπορεί να συμβεί είναι να βγει δεύτερο κόμμα ο ΣΥΡΙΖΑ.

«Λεφτά υπάρχουν!» (the sequel)

Τον Οκτώβριο του 2009, ο ελληνικός λαός αποφάνθηκε ότι «λεφτά υπάρχουν». Ούτε εξαπατήθηκε ούτε τον κορόιδεψε κανείς. Διότι όπως κυκλοφορούσαν κόμματα, πολιτικοί, ειδικοί και δημοσιογράφοι που διαβεβαίωναν ότι «λεφτά υπάρχουν!», κυκλοφορούσαν κι άλλοι τόσοι που φώναζαν το αντίθετο.

Ο λαός πίστεψε τους πρώτους διότι αυτό του άρεσε να πιστέψει. Τη συνέχεια την ξέρουμε όλοι.

Τον Μάιο του 2012, ο ελληνικός λαός καλείται να ψηφίσει και πάλι ότι «λεφτά υπάρχουν». Ή, αν προτιμάτε, ότι τα λεφτά είναι σαν την αγάπη μας: κάπου υπάρχουν, «μα δεν ξέρω πού».

Οι «αρχαίοι ημών πρόγονοι» συνήθιζαν να λένε ότι το «δὶς εξαμαρτεῖν» δεν ταιριάζει στους σοφούς. Αλλά ο ελληνικός λαός έχει κάνει χόμπι να διαψεύδει τους προγόνους του.

Το 1920, ας πούμε, κανείς δεν ήθελε να οδηγήσει τη χώρα σε εθνική καταστροφή.

Ο **Δ. Γούναρης** και η παρέα του διαβεβαίωναν ότι κανένα πρόβλημα δεν θα προκύψει από την απομάκρυνση του **Βενιζέλου** και την επιστροφή του Βασιλιά.

Διότι οι Σύμμαχοι, έλεγαν, θα αναγκαστούν να αποδεχτούν «τη βούληση του κυρίαρχου ελληνικού λαού». Ετσι, λοιπόν, «τον θέλαμε και τον εφέραμε».

Ενας Τσίπρας της εποχής ήταν ο **Γούναρης**. «Δεν θα τολμήσουν!» έλεγε κι αυτός. Ακόμη μετράμε τα πτώματα...

Αλλά τον **Γούναρη** τον είχε ψηφίσει ο ελληνικός λαός. Που πίστεψε κι αυτός ότι «δεν υπάρχει πρόβλημα», ότι εκείνος έχει «τον τελευταίο λόγο» κι ότι αποκλείεται «να μας διώξουν ποτέ από το ευρώ».

Αυτή τη συζήτηση την κάνουμε και την ξανακάνουμε. Το 1897, το 1920, το 1944, το 1967, το 2009... Κατά σύμπτωση πριν από κάθε εθνική καταστροφή.

«Δεν θα τολμήσουν!». Και τελικώς, βεβαίως, τολμούν. Οι μπλόφες βγαίνουν πάντα σε βάρος μας – όχι επειδή είμαστε κακοί μπλοκαδόροι αλλά επειδή οι άλλοι έχουν το φύλλο...

Σε όλα αυτά, όμως, τον κεντρικό λόγο έχει τελικά ο λαός.

Διότι στη δημοκρατία ανεύθυνοι λαοί δεν υπάρχουν. Υπάρχουν λαοί που αποφασίζουν με απόλυτη επίγνωση. Χωρίς δικαίωμα λάθους ή άγνοια κινδύνου.

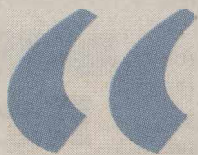
Και των οποίων οι αποφάσεις κρίνονται όχι από προθέσεις, ούτε από υπολογισμούς, αλλά από επιπτώσεις. Εκ του αποτελέσματος.

Κανείς, λοιπόν, δεν φταίει του λαού αν του αρέσει να παραμυθιάζεται από πλανόδιους θαυματοποιούς, ούτε αν του παίρνουν τα μυαλά με χάντρες και καθρεφτάκια.

Κανείς δεν του φταίει αν εξακολουθεί να πιστεύει ότι «λεφτά υπάρχουν».

Κανείς δεν του φταίει αν νομίζει ότι μπορούν να γυρίσουν πίσω τα ρολόγια, να μην αλλάξει τίποτα και να ξαναβρεθούμε αισίως στο 2009.

Κανείς δεν του φταίει. Και ακόμη λιγότερο εκείνοι που θα πάρει στον λαιμό του χωρίς να φταίνει σε τίποτα...

Κανείς δεν φταίει του λαού αν του αρέσει να παραμυθιάζεται από πλανόδιους θαυματοποιούς, ούτε αν του παίρνουν τα μυαλά με χάντρες και καθρεφτάκια. Κανείς δεν του φταίει αν εξακολουθεί να πιστεύει ότι «λεφτά υπάρχουν»

Πάνω από 70% των 70 ανθρώπων που παρακολούθησαν την ομιλία του κ. Ευάγγελου Βενιζέλου στο Ιλιον την Παρασκευή ήταν πάνω από 70 ετών. Μου λένε πάντως πως είναι λάθος η εντύπωση ότι μόνο η τρίτη ηλικία ψηφίζει ΠαΣοΚ. Εξω στριμώνχονταν χιλιάδες νέοι και νέες για να ακούσουν τις πύρινες καταγγελίες του κ. Βενιζέλου κατά του μνημονίου, αλλά είχαν προλάβει από νωρίς τα υπερήφανα γηρατειά να πιάσουν τις καρέκλες στη μικροσκοπική αίθουσα.

«**Ε**τοιμη από καιρό» είναι η κυρία Ζωή Κωνσταντοπούλου για να καταγγείλει το μνημόνιο. Η δικηγόρος βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ και θυγατέρα του πρώην προέδρου του ΣΥΝ κ. Νίκου Κωνσταντόπουλου έχει έτοιμη τη νομική επεξεργασία της προσφυγής κατά του μνημονίου. Δεν ξέρω αν τελικά θα αξιοποιηθεί σε περίπτωση που το κόμμα αποκτήσει κεντρικό ρόλο σε μια κυβέρνηση συνεργασίας ή αν η τρόικα προλάβει να καταγγείλει πρώτη το μνημόνιο και να φύγει τρέχοντας από το «failed state», όπως αποκαλούν την Ελλάδα ορισμένοι κρατικοδίαιτοι και ελαφρόμυαλοι φιλελεύθεροι όπως ο κ. Στ. Μάνος.

Τελικά είναι ο κ. Ευ. Βενιζέλος ή ο κ. Δ. Δασκαλόπουλος του ΣΕΒ εκείνος που ζήτησε από την τρόικα να κοπούν οι μισθοί στον ιδιωτικό τομέα; Η απάντηση είναι ότι ο Δημήτρης το ζήτησε και ο Βαγγέλης το ψήφισε – όπως το ψήφισε και ο Αντώνης. Το ψήφισαν γιατί δεν μπορούσαν να κάνουν αλλιώς. Ο κ. Δασκαλόπουλος όμως μπορούσε να κάνει αλλιώς, αφού ως πρώην βιομήχανος και νυν συλλέκτης έργων τέχνης δεν καταβάλλει μισθούς σε εργαζομένους και, όπως λένε στο ΠαΣοΚ, θα έπρεπε κανονικά να είχε παραιτηθεί από την ηγεσία του ΣΕΒ.

Καλά που έχουν και τον κ. Κ. Τασούλα στη Συγγρού και διασκεδάζουν το γεγονός ότι η ΝΔ εργάζεται συστηματικά για να χάσει την πρώτη θέση από τους «κομμουνιστάς». Ο Γραμματέας της ΚΟ της ΝΔ σχολίασε την οπισθοχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ από τη «πολιτική κατάληψη» στην «πολιτική κατάγελια» του μνημονίου λέγοντας ότι του θυμίζει τα πρωτοσέλιδα των γαλλικών εφημερίδων μετά την απόδραση του Ναπολέοντα από τη νήσο Ελβα το 1815.

Τα πρωτοσέλιδα ξεκίνησαν από το επιθετικό «Τόρας δραπετεύσε» για να καταλήξουν μέσα σε λίγες ημέρες στο δουλοπρεπές «Ο Βασιλιάς επέστρεψε στο Φοντενεμπό». Ας μην ανησυχεί ο κ. Τασούλας. Είμαι βέβαιος ότι ακριβώς έτσι θα μεταβληθεί και η στάση των «αστών των Αθηνών» απέναντι στο... «τέ-

ρας» που θα «αποδράσει» από την κάλη του Ιουνίου.

Λίγο έλειψε να πιαστούν στα χέρια ο πρόεδρος της Τουρκίας κ. Αμπντούλχ Γκιουλ και ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ κ. Αντερς Φογκ Ράσμουσεν. Ο λόγος ήταν οι διαδοχικές και επίμονες προσπάθειες του κ. Γκιουλ να φέρει το θέμα του ονόματος των Σκοπίων στην ημερήσια διάταξη της Συνόδου του ΝΑΤΟ στο Σικάγο. Ο 63χρονος πρόεδρος της Τουρκίας επιχείρησε αρχικώς να φέρει το θέμα ο ίδιος προς συζήτηση, αλλά τον «έκοψαν» οι Αμερικανοί και οι Γερμανοί. Εν συνεχεία προσπάθησε μέσω του κ. Ράσμουσεν να καταγραφεί ότι το βαλκανικό κρατίδιο δικαιώθηκε στη Χάγη. Παρενβή ο πρέσβης της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ κ. Τρύφων Παρασκευόπουλος, ο οποίος διεμήνυσε ότι αυτό δεν θα γινόταν δεκτό.

Αμέσως μετά ο κ. Γκιουλ ζήτησε από ορισμένες Βαλτικές χώρες να θέσουν το θέμα, αλλά παρενέβησαν και πάλι οι Αμερικανοί, καθώς και ο ΥΠΕΞ κ. Π. Μολυβιάτης, συνοδεία του γενικού γραμματέα του ΥΠΕΞ κ. Ιωάννη Αλέξiou Ζέπου. Παρ' όλα αυτά, πράκτοράς μου με ενημερώνει ότι ο κ. Γκιουλ συνέχισε να επιμένει. Τότε εκνευρίστηκε ο κ. Ράσμουσεν, γούρλωσε τα μάτια-ρομπότ που διαθέτει και του είπε «αρκετά» («enough») με μια έντονη κίνηση των χεριών.

Πνεύμα κατέλαβε τον Μητροπολίτη Δωδώνης (και πρώην Ζακύνθου) κ. Χρυσόστομο ενώ βρισκόταν στη Μόσχα. «Εχω παράσημο» φώναζε ενώπιον του Πατριάρχη Μόσχας κ. Κύριλλου και του Αρχιεπισκόπου κ. Ιερωνύμου. «*Μα είναι πρώτου βαθμού*» προσπαθούσαν να τον συνεφέρουν οι υπόλοιποι αρχιερείς της συνοδείας του κ. Ιερωνύμου. «*Εχω και πρώτου και δεύτερου και τρίτου από το Πατριαρχείο Ρωσίας*» συνέχιζε εκείνος, δείχνοντας έτσι τη δυσaréσκεία του για το γεγονός ότι δεν προηγήθηκε ο ίδιος που έχει τα πρεσβεία στην αρχιερωσύνη στη νέα παρασημοφόρηση ιεραρχών και του κ. Ιερωνύμου από τον κ. Κύριλλο. Ο κ. Κύριλλος, αν και δεν γνωρίζει καλά

ελληνικά, κοκκίνισε... Ο Αρχιεπίσκοπος κοιτούσε αμήχανα... και οι μητροπολίτες της Εκκλησίας της Ελλάδος ήθελαν να αρπάξουν μια μαγική σκούπα και να εξαφανιστούν. Οι ρώσοι αρχιερείς που γνωρίζουν ελληνικά προσπαθούσαν να αντιληφθούν αν ο κ. Κύριλλος με τις ελάχιστες γνώσεις ελληνικής που διαθέτει κατάλαβε τι συνέβαινε... Τώρα αν αυτό θα επηρεάσει και τη συμφωνία για τον θρησκευτικό τουρισμό για την οποία βρίσκεται στη Ρωσία ο κ. Χρυσόστομος που ηγείται της προσπάθειας κανένας δεν είναι σε θέση να γνωρίζει. Όλοι όμως γνωρίζουν ότι ο Πατριάρχης Μόσχας εκ της θέσεώς του αλλά και ως προσωπικότητα κάτι τέτοια δεν τα σηκώνει εύκολα...

Του ΚΩΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ετσουξε τον κ. Ντίβιντ Κάμερον η υπερψηφίση από το Ευρωκοινοβούλιο με 487 ψήφους υπέρ και 156 κατά του νόμου περί επιβολής φόρου στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές που συνέταξε η κυρία Αννυ Πονδημάτ. «Στοχεύει να διαλύσει το City του Λονδίνου» είπε ο βρετανός πρωθυπουργός «φωτογραφίζοντας» την Αννυ.

Ο κ. Γ. Παπανδρέου έστειλε φυσικά e-mail με θερμά συγχαρητήρια. Σημασία έχει ότι ανάμεσα σε εκείνους που απείχαν ή καταψήφισαν ήταν όλοι οι κύριοι ευρωβουλευτές. Μαθαίνω ότι οι δύο του ΑΚΕΛ απείχαν και οι δύο της σοσιαλιστικής ΕΔΕΚ καταψήφισαν αποδεικνύοντας ότι ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός της Κύπρου δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς χιλιάδες offshore.

Παραλίγο να συνοδευθεί από παρατράγουδα η πολιτική επιστροφή της κυρίας Ντόρας Μπακογιάννη στη Νέα Δημοκρατία. Η πρόεδρος της Δημοκρατικής Συμμαχίας δεν έλαβε εγκαίρως πρόσκληση για την προγραμματισμένη για το χθεσινό Σάββατο συνδιάσκεψη της ΝΔ στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας. «Δεν πειράζει γιατί έχω προγραμματίσει να πάω στο Καρπενήσι» είπε η Ντόρα με το γνωστό ύφος της σε κορυφαίο στέλεχος της ΝΔ ο οποί-

ος άμεσα συνειδητοποίησε την οργανωτική γκάφα και έσπευσε να την καλέσει με τυμπανοκρουσίες.

Στην τελευταία τμητική θέση της λίστας της Β' Αθηνών της ΝΔ τοποθετείται η προερχόμενη από τη Δημοκρατική Συμμαχία «ωραία της Κεντροδεξιάς» κυρία Αλεξάνδρα Πάλλη. Η Αλεξάνδρα θα μπορούσε να ήταν ήδη στη Βουλή, αλλά σπήριξε με συνέπεια τη φίλη της Ντόρα στη διετή περιπέτειά της με τη Συμμαχία.

Οι φίλοι της Αλεξ πάντως πιστεύουν ότι έβαλε μυαλό και στο μέλλον, όταν οι εκλογές θα γίνουν με σταυρό, θα διεκδικήσει την έδρα της μητέρας της κυρίας Φάνης Πάλλη-Πετραλιά, η οποία, όπως μαθαίνω, αποφάσισε να αντιδράσει δυναμικά στη ραγδαία επιδείνωση του πολιτικού κλίματος ξεκινώντας long weekends στη Σκόπελο.

«**Τ**ι λέει ο Ιδιοκτήτης;». Αυτή είναι συχνά η ειρωνική ερώτηση μεταξύ των επιτελών του κ. Αντ. Σαμαρά όταν αναφέρονται στον κ. Κ. Καραμανλή. Μαθαίνω ότι ο «Ιδιοκτήτης» ήταν πλήρως ενημερωμένος για τις κουβέντες μεταξύ του προέδρου Αντώνη και της προέδρου Ντόρας και μάλιστα είχε πει στον πρώτο «να κλείσει το θέ-

μα» χωρίς καθυστέρηση. Ανώτατο στέλεχος της ΝΔ πάντως θύμωσε όταν άκουσε ότι ο κ. Καραμανλής αποκαλείται «Ιδιοκτήτης» της Συγγρού. «*Ιδιοκτήτης είναι ο Βωβός*» αποστόμωσε με βροντερή φωνή αναιδή συνεργάτη μου...

Καλό το κλίμα στη συνάντηση του κ. Αντ. Σαμαρά με τον ιταλό πρωθυπουργό κ. Μάριο Μόντι. Προπονούνται και οι δύο για το Full Monty που θα τους ζητήσει να κάνουν η κυρία Ανγκελα Μέρκελ στην επόμενη Σύνοδο Κορυφής.

Τέτοια ακούει ο κ. Αλέξης Τσίπρας και δεν μπορεί μετά να συγκρατήσει την έμφυτη μετριοφροσύνη του. Επειτα από εντολή του κ. Σαμαρά έχει εγκατασταθεί στον δεύτερο όροφο της Συγγρού ομάδα επιστημόνων που συλλέγει και αναλύει όλες τις παρεμβάσεις του προέδρου και των κορυφαίων στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ. Ο στόχος της ΝΔ είναι να επιτίθεται σε καθημερινή βάση στον ΣΥΡΙΖΑ έτσι ώστε να εξασφαλίσει ότι το κόμμα της Αριστεράς δύσκολα θα χάσει την πρώτη θέση στις εκλογές.

Τα 61 είναι τα νέα 51. Το αποδεικνύει ο always young κ. Αντ. Σαμαράς, ο οποίος έκλεισε τα 61 την περασμένη Τετάρτη και τα γιόρτασε με στενούς συνεργάτες και δημοσιογράφους στο κλασικό «Al Piccolo Mondo» των Βρυξελλών. Ασφαλώς, αν εκλεγεί πρωθυπουργός, θα αντιληφθεί ότι για την περίπτωσή του θα αρχίσει να ισχύει ότι τα 61 είναι τα νέα 71. Αν έχει αμφιβολία, ας ρωτήσει και τον Γιώργο.

Μου λένε ότι γελάνε ακόμη και τα μουστάκια του κ. Χρύσανθου Λαζαρίδη από την ημέρα που έμαθε ότι θα τοποθετηθεί στην τρίτη θέση του ψηφοδελτίου Επικρατείας. Αποκλείω όμως ο προεδρικός γκουρού να μη γνωρίζει ότι σε περίπτωση που η ΝΔ κατακτήσει τη δεύτερη θέση τότε θα εκλεγούν μόνο δύο βουλευτές Επικρατείας. Αλλά σε αυτή την περίπτωση ο Χρύσανθος θα συνθηκολογήσει οριστικά με το γεγονός ότι οι ιδέες και οι συμβουλές του είναι πολύ προχωρημένες για την εποχή μας...

Ενθουσιάστηκαν στο ΠαΣοΚ επειδή ο κ. Φρανσουά Ολάντ συνόδευσε τον κ. Ευ. Βενιζέλο ως το πλατύσκαλο του Μεγάρου των Ηλυσίων και τον παρακάλεσε να φωτογραφηθεί μαζί του, κάτι που δεν συνηθίζεται. Αλλά οι κακεντρεχείς λένε ότι το έκανε για να τον θυμάται αφού μετά τις εκλογές μπορεί να μην έχει ξανά την ευκαιρία να θαυμάσει την ευφυΐα του.

Η μείωση του ελλείμματος τη διετία εφαρμογής του Μνημονίου

Δραματική υποχώρηση των εσόδων το Μάιο λόγω της ύφεσης

Πόσα κερδίσαμε σε τόκους από το «κούρεμα» των ομολόγων

Η χρηματοδότηση από ΕΕ και ΔΝΤ την περίοδο 2012-2014

Το «Βήμα» στα άδυτα του θησαυροφυλακίου

Λεφτά δεν υπάρχουν

Οι δαπάνες για τη λειτουργία του Δημοσίου, οι υποχρεώσεις προς τους πιστωτές, τα αναμενόμενα έσοδα από φόρους και τις δόσεις των δανείων

Αδειάζει ημέρα με την ημέρα το δημόσιο ταμείο καθώς τα δημόσια έσοδα συρρικνώνονται και η οικονομική βοήθεια από την ΕΕ χορηγείται με το σταγονόμετρο εξαιτίας της αβεβαιότητας που προκαλεί η παρατεταμένη εκλογική περίοδος και η φνημολογία που έχει αναπτυχθεί διεθνώς σχετικά με ενδεχόμενη έξοδο της χώρας από την ευρωζώνη και επιστροφή στη δραχμή. «Το Βήμα» επιχειρεί να «ανοίξει» τα ταμεία του κράτους και να καταγράψει τις υποχρεώσεις για τη λειτουργία του Δημοσίου, τις πληρωμές προς τους πιστωτές μας, τα αναμενόμενα έσοδα από φόρους και τις καταβολές των δόσεων των δανείων από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, τα διαθέσιμα του Ελληνικού Δη-

μοσίου από 3,8 δισ. ευρώ που ήταν στις 11 Μαΐου αναμένεται ότι θα περιοριστούν σταδιακά στα 700 εκατ. ευρώ στις 18 Ιουνίου λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων που δημιουργούν οι ανάγκες επιχορήγησης των ασφαλιστικών ταμείων αλλά και οι εκλογές. Μάλιστα, αν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των δαπανών, από τις 20 Ιουνίου τα ταμειακά διαθέσιμα αναμένεται να διαμορφωθούν σε αρνητικό επίπεδο της τάξεως του 1 δισ. ευρώ. Η κατάσταση επιδεινώνεται εβδομάδα με την εβδομάδα. Τα στοιχεία για το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαΐου έδειχναν πτώση στα έσοδα κατά 15% σε σύγκριση με πέρυσι.

Σημειώνεται ότι ο Μάιος είναι ο δεύτερος κατά σειρά μήνας που το κράτος εμφανίζει δραματική μείωση των εσόδων του και αποδίδεται

τόσο στην προεκλογική περίοδο όπου καταγράφεται ιστορικά χαλάρωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού όσο και στην αυξανόμενη ύφεση και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν χιλιάδες επιχειρήσεις (μικρές και μεγάλες) στην πληρωμή ΦΠΑ, Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών και άλλων φορολογικών υποχρεώσεων.

Ηδη στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους επεξεργάζονται εναλλακτικά σχέδια για την κάλυψη των αναγκών. Η προβλεπόμενη ανεπάρκεια διαθεσίμων στο τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου θα μπορούσε προσωρινά να καλυφθεί με την άντληση κεφαλαίων, ύψους περίπου 3 δισ. ευρώ, από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, αλλά και με δανεισμό μέσω εντόκων γραμματίων του Δημοσίου.

Πάνω από 3 δισ. ευρώ τον μήνα

χρειάζεται το κράτος για να είναι σε θέση να καταβάλλει μισθούς, συντάξεις και τις επιχορηγήσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία, τα νοσοκομεία και τις αστικές συγκοινωνίες. Το δεύτερο μεγάλο κονδύλι αφορά τις επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων που εφέτος θα ξεπεράσουν τα 13,2 δισ. ευρώ, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες ιατροφαρμακευτικής - νοσοκομειακής περίθαλψης των ασφαλισμένων τους και να είναι σε θέση να καταβάλουν συντάξεις και επιδόματα. Ηδη τα Ταμεία έχουν απορροφήσει πάνω από το 50% των επιχορηγήσεων που προβλέπονταν στον προϋπολογισμό. Σε αυτό το κονδύλι περιλαμβάνονται και οι επιχορηγήσεις προς τον ΟΑΕΔ, ο οποίος επιδοτεί πάνω από 700.000 ανέργους.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί η ση-

μαντική πρόοδος στον περιορισμό του ελλείμματος την τελευταία διετία καθώς οι θυσίες του ελληνικού λαού πιάνουν τόπο. Η μείωση του ελλείμματος κατά περίπου 22 δισ. ευρώ έχει πραγματοποιηθεί στο μεγαλύτερο μέρος από τον περιορισμό των δαπανών. Βεβαίως το γεγονός ότι τα έσοδα παραμένουν σε σχεδόν σταθερά επίπεδα είναι σημαντικό αν ληφθεί υπόψη η υποχώρηση του ΑΕΠ εξαιτίας της παρατεταμένης ύφεσης. Από την πορεία του ΑΕΠ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία ή όχι του προγράμματος εξυγίανσης της ελληνικής οικονομίας. Μια ταχύτερη έξοδος της χώρας από την ύφεση θα οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης, ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και σε περισσότερα έσοδα στα δημόσια ταμεία.

Παρά τη βαθιά ύφεση της οικονομίας που οδήγησε στην έκρηξη της ανεργίας και στη συρρίκνωση των εισοδημάτων, η πολιτική του μνημονίου οδήγησε στη σημαντική μείωση του ελλείμματος - από 15,8% του ΑΕΠ το 2009 σε 9,3% του ΑΕΠ στο τέλος του 2011.

Το πιο σημαντικό όμως στοιχείο είναι ότι σημειώθηκε σημαντική βελτίωση του πρωτογενούς αποτε-

λέσματος, δηλαδή του ελλείμματος που δημιουργείται από την καθημερινή λειτουργία του κράτους και όχι από τους τόκους, δαπάνη που σταθεροποιήθηκε μετά το «κούρεμα» του χρέους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον τελευταίο έλεγχο της τρόικας κατά την περίοδο 2009-2011:

- Το πρωτογενές έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης συρρικνώθη-

κε κατά 8,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

- Το 60% της δημοσιονομικής προσαρμογής προ τόκων προήλθε από τη μείωση της πρωτογενούς δαπάνης (4,9 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ), καθώς οι δαπάνες του κράτους για μισθούς, συντάξεις, επιδόματα και λειτουργικά έξοδα έχει ήδη συρρικνωθεί κατά 16% από το 2009.

Το κρίσιμο ζήτημα του χρέους α-

ντιμετωπίστηκε μόλις τον περασμένο Μάρτιο με το «κούρεμα». Αποτέλεσμα ήταν να υποχωρήσει το χρέος στα 280 δισ. ευρώ κατά το α' τρίμηνο του 2012 (για την ακρίβεια, στο τέλος Μαρτίου), από 368 δισ. ευρώ στο τέλος του 2011.

Η αναδιάρθρωση του χρέους φαίνεται ξεκάθαρα από τα επί μέρους στοιχεία. Η αξία των ομολόγων και των βραχυπρόθεσμων τίτλων υπο-

χώρησε από 275 δισ. ευρώ στις 31 Δεκεμβρίου 2011 σε 149 δισ. ευρώ εφέτος τον Μάρτιο.

Αντιθέτως, σημαντικό μέρος του χρέους πέρασε από τον ιδιωτικό τομέα (τράπεζες, funds κτλ.) στον λεγόμενο επίσημο τομέα (ΕΕ, ΔΝΤ, ΕΚΤ). Τα δάνεια του Μηχανισμού Στήριξης αυξήθηκαν από 73 δισ. ευρώ στο τέλος του 2011 σε 112 δισ. ευρώ στο τέλος του 2012.

Βελτίωση του πρωτογενούς αποτελέσματος καθώς μειώθηκαν οι δαπάνες για μισθούς και συντάξεις

«Κούρεμα» σε έλλειμμα και χρέος

Με το PSI διεγράφησαν οφειλές του ελληνικού κράτους συνολικής ονομαστικής αξίας 177,3 δισ. ευρώ

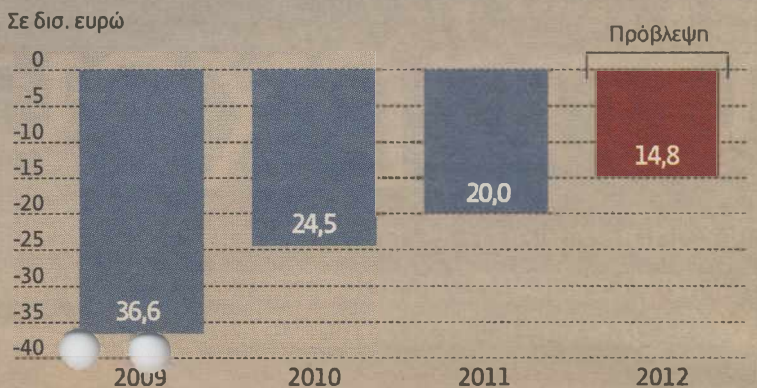
Αποδίδουν οι περικοπές

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί την τελευταία διετία, τόσο στον περιορισμό των δαπανών με την κάθε λογής περικοπή, όπως μειώσεις μισθών και συντάξεων στον δημόσιο τομέα, μείωση των κονδυλίων για Υγεία, Παιδεία, Αμυνα κ.λπ., όσο και στην αύξηση των εσόδων, με τους υψη-

λότερους συντελεστές ΦΠΑ, τις έκτακτες εισφορές, τους φόρους στα ακίνητα κ.λπ., είχε αποτέλεσμα τη σημαντική υποχώρηση του δημοσίου ελλείμματος, η οποία στο τέλος του έτους προβλέπεται ότι θα είναι ύψους 22 δισ. ευρώ. Πρόκειται για σημαντική βελτίωση, καθώς το πο-

σό αυτό αντιστοιχεί περίπου στο 11% του ΑΕΠ. Και όλα αυτά έγιναν τη στιγμή που η οικονομία βυθίζεται στην ύφεση, εξέλιξη που καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης και δυσχεραίνει τη διαδικασία αύξησης των φορολογικών εσόδων.

Σημαντική υποχώρηση του ελλείμματος

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Δημόσιο ή δημοσιονομικό έλλειμμα δηλώνει, όταν τα συνολικά δημόσια έσοδα είναι λιγότερα από τα συνολικά δημόσια έξοδα. Για να καλύψει το έλλειμμα αυτό, το κράτος προσφεύγει σε δανεισμό. Αντιθέτως, όταν τα δημόσια έσοδα είναι μεγαλύτερα από τα δημόσια έξοδα, τότε υπάρχει δημοσιονομικό πλεόνασμα. Το πλεόνασμα αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αποπληρωμή χρέους.

Πλεόνασμα το 2013

Ακόμη πιο εντυπωσιακή είναι η μείωση του πρωτογενούς ελλείμματος, το οποίο από 24,7 δισ. ευρώ συρρικνώθηκε στο τέλος του 2011 σε 5,1 δισ. ευρώ και προβλέπεται να υποχωρήσει σε 2 δισ. ευρώ στο τέλος του έτους, υπό την

προϋπόθεση φυσικά ότι θα εφαρμοστούν τα μέτρα που έχουν ψηφιστεί. Σύμφωνα με το μνημόνιο, το πρωτογενές έλλειμμα προβλέπεται να μηδενιστεί τον επόμενο χρόνο ώστε η Ελλάδα από το 2013 να έχει πρωτογενές πλεόνασμα.

Να μπορεί δηλαδή να εξασφαλίσει από τη φορολογία τα έξοδα για τις βασικές λειτουργίες του κράτους και να πληρώνει μέρος των τόκων για την εξυπηρέτηση του χρέους χωρίς να προσφεύγει σε νέο δανεισμό, όπως κάνει σήμερα.

Πρωτογενές έλλειμμα ή πλεόνασμα είναι η διαφορά ανάμεσα στις τρέχουσες δαπάνες και στα τρέχοντα έσοδα του κράτους, δηλαδή τα έσοδα από φόρους. Όταν οι δαπάνες είναι περισσότερες από τα έσοδα δημιουργείται έλλειμμα και αντιστρόφως όταν είναι λιγότερες υπάρχει πλεόνασμα. Το πρωτογενές έλλειμμα προκύπτει αν από το δημόσιο έλλειμμα αφαιρεθούν οι δαπάνες για τόκους του Δημοσίου.

Πρωτογενές έλλειμμα

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Μικρότερη δανειακή επιβάρυνση

Σημαντικά μειωμένες είναι το 2012 οι δαπάνες για τόκους εξαιτίας του PSI, δηλαδή του «κουρέματος» των ελληνικών ομολόγων. Με τη διαδικασία αυτή οι δαπάνες για τόκους είναι εφέτος μειωμένες κατά 2 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2011. Με το PSI, εκτός από τη μείωση του χρέους κατά περίπου 88 δισ. ευρώ και την αντίστοιχη ετήσια ελάφρυνση στην πληρωμή τόκων, επετεύχθη και η συ-

νολική αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους. Δηλαδή, η μείωση του ύψους των ομολόγων που λήγουν τα επόμενα έτη και ως το 2020. Αυτό διευκολύνει σημαντικά την προσπάθεια εξυγίανσης της ελληνικής οικονομίας.

Ειδικότερα, μετά την εξέλιξη αυτή η Ελλάδα αντιμετωπίζει τη μικρότερη δανειακή επιβάρυνση σε σχέση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες από λήξης

ομολόγων και ανάγκες αναχρηματοδότησης χρέους σε ολόκληρη την περίοδο ως το 2020. Όπως επισημαίνουν οι οικονομολόγοι σε αναλύσεις τους, αυτό που χρειάζεται είναι να εξασφαλιστεί η έγκαιρη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας με σταθεροποίηση του ΑΕΠ το 2013 και αύξηση τα επόμενα χρόνια ώστε να γίνει δυνατή η οριστική έξοδος της χώρας από την κρίση.

Δαπάνες για τόκους

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

«Ψαλίδι» σε μισθούς και συντάξεις

4 **Π**εριοχές ύψους 24 δισ. ευρώ στις πρωτογενείς δαπάνες – δηλαδή, μισθούς, συντάξεις, επιδόματα, επιχορηγήσεις και λειτουργικά έξοδα του Δημοσίου, των ασφαλιστικών ταμείων και των ΟΤΑ – ως το τέλος του 2012 προβλέπει το «μνημόνιο 2». Παρά την επώδυνη αυτή προσαρμογή, το συνολικό ύψος των δαπανών του Δημοσίου θα περιοριστεί στα 88 δισ. ευ-

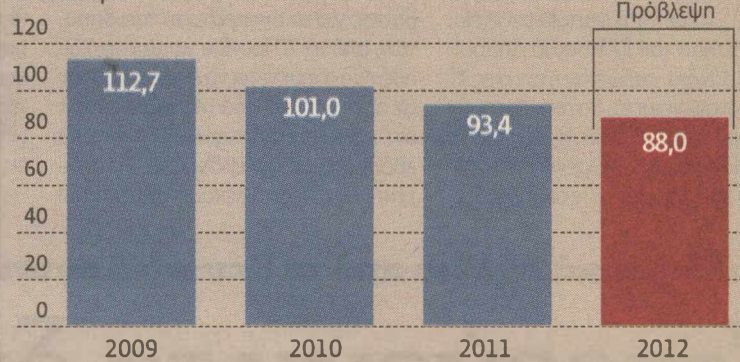
ρώ από 112,7 δισ. ευρώ όπου έκλεισε το 2009, που ήταν και η χρονιά που οι δαπάνες του Δημοσίου και ως εκ τούτου και το έλλειμμα ξέφυγαν από κάθε έλεγχο.

Για τη συνέχεια και τα επόμενα χρόνια το μνημόνιο προβλέπει να γίνει επισκόπηση των δαπανών γενικής κυβέρνησης 2013-2014. Η επισκόπηση των δημοσίων δαπανών θα οδηγήσει σε μια σειρά προτάσεων με στόχο κατ' αρχάς τη μει-

ωση των δαπανών της γενικής κυβέρνησης κατά τουλάχιστον μιάμιση ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ (δηλαδή, 3 δισ. ευρώ) για κάθε ένα από τα έτη 2013 και 2014. Επιπλέον, θα κατάρτισε προτάσεις για τον περαιτέρω εξορθολογισμό της ως το 2016, ακόμη και μέσα από την ανακατανομή πόρων, προς όφελος τομέων με ισχυρό αναπτυξιακό και περιφερειακό χαρακτήρα.

Πρωτογενείς δαπάνες

Σε δισ. ευρώ

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

86
δισ. ευρώ
έσοδα το 2012

ΕΞΕΛΙΞΗ
ΕΣΟΔΩΝ

Λιγότερα στα Ταμεία

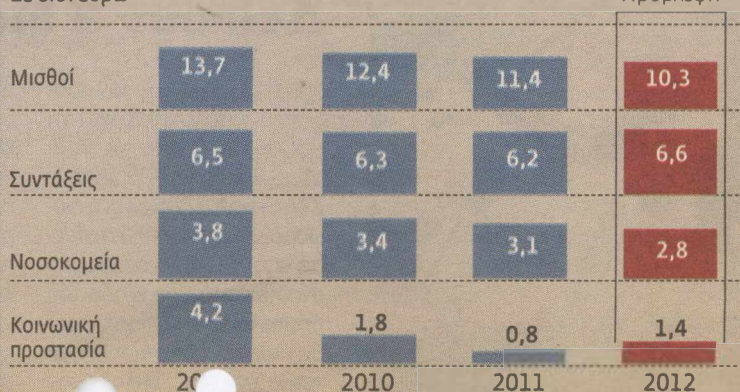
Παρά τις αυξήσεις των φόρων και τις έκτακτες εισφορές, τα έσοδα του δημόσιου ταμείου έχουν υποστεί καθίζηση. Αιτία η ύφεση που πλήττει την οικονομική δραστηριότητα, έχει εκτινάξει στα ύψη την ανεργία και παράλληλα έχει περιορίσει τη φορολογητέα ύλη για το υπουργείο Οικονομικών.

Επιπλέον το 2011 τα έσοδα περιορίστηκαν και εξαιτίας του αποτυχημένου μέτρου των αποδείξεων, το οποίο τελικά όχι μόνο δεν έφερε τα προσδοκώμενα έσοδα αλλά παράλληλα αύξησε τις επιστροφές φόρου.

Η θέσπιση των τεσσάρων και των αντικειμενικών κριτηρίων στη φορολογία των εισοδημάτων του 2011 προβλέπεται ότι θα φέρει εφέτος στα δημόσια ταμεία περισσότερα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος. Πάντως, το σύνολο των εσόδων αναμένεται μειωμένο στα 86 δισ. ευρώ από 88,3 δισ. ευρώ πέρυσι εξαιτίας της βαθύτερης ύφεσης. Αυξημένα αναμένονται επίσης τα έσοδα από τους φόρους στην περιουσία.

Πού έγιναν οι περικοπές

Σε δισ. ευρώ

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Συρρίκνωση κατά 12,5%

Κατά 12,5% συρρικνώθηκε το εθνικό εισόδημα τα χρόνια του μνημονίου. Το ονομαστικό ΑΕΠ από 231,6 δισ. ευρώ το 2009 αναμένεται να υποχωρήσει εφέτος στα 203,7 δισ. ευρώ. Αν μάλιστα επαληθευθούν οι προβλέψεις ΟΟΣΑ, Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ που εκτιμούν ότι η συνεχιζόμενη ύφεση της ελληνικής οικονομίας θα ξεπεράσει το 5,5%, τότε το ΑΕΠ ίσως υποχωρήσει και κάτω από τα 200 δισ. ευρώ.

5 Πάνω οι φόροι - Κάτω τα έσοδα

Σε δισ. ευρώ

Φόρος	2009	2010	2011	2012 (Πρόβλεψη)
Φόρος εισοδήματος	16,6	14,3	12,9	15,1
Φόροι στην περιουσία	0,5	0,5	1,2	2,9
ΦΠΑ	16,6	17,3	16,9	15,7
ΕΦΚ - Καύσιμα	4,3	5,7	4,6	4,7
Καννός - Ποτά	2,9	3,4	3,5	3,1
Τέλη κυκλοφορίας	1,0	1,6	1,1	1,0

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Σε πτωτική πορεία το ΑΕΠ

Σε δισ. ευρώ

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Ο διπλός δημοσιονομικός στόχος

7 **Τ**ο βασικό στόχο, τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης στο 7,3% του ΑΕΠ στο τέλος του 2012 και κυρίως τη συγκράτηση του πρωτογενούς ελλείμματος (δηλαδή, της διαφοράς εσόδων - εξόδων του κράτους χωρίς τους τόκους εξυπηρέτησης του χρέους) στο 1% του ΑΕΠ, δηλαδή μόλις στα 2 δισ. ευρώ, θέτει το μνημόνιο 2 που ψήφισαν τα κόμματα που στήριξαν την

κυβέρνηση Παπαδήμου στη Βουλή.

Κατά το πρώτο τετράμηνο του έτους τα δημοσιονομικά μεγέθη κινούνταν μέσα στους στόχους και μάλιστα το έλλειμμα ήταν χαμηλότερο από τις προβλέψεις και το χρονοδιάγραμμα του μνημονίου.

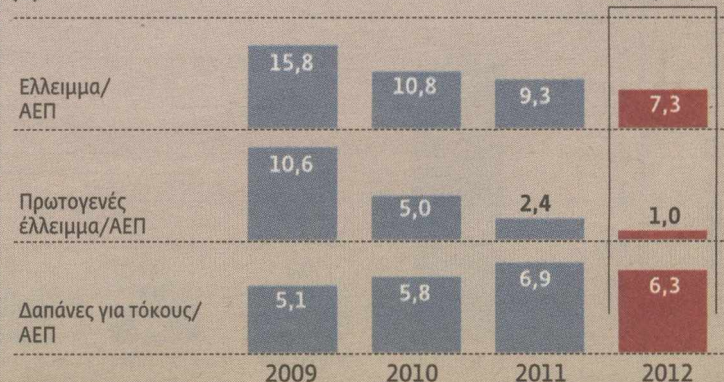
Η εικόνα όμως αυτή άλλαξε άρδην τον Μάιο λόγω της υποχώρησης των εσόδων και πλέον η δημοσιονομική κατάσταση ελέγχεται μόνο μέσω της συγκράτησης των δαπα-

νών και της αύξησης των οφειλών φορέων του Δημοσίου (π.χ., ΕΟΠΠΥ, νοσοκομεία) σε ιδιώτες.

Σύμφωνα με το μνημόνιο, ο στόχος για τους τόκους είναι να μειωθούν οι δαπάνες στο 6,3% του ΑΕΠ, δηλαδή γύρω στα 12,5 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στις δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους στα προ κρίσης επίπεδα. Αυτό επιτεύχθηκε με το «κούρεμα» σχεδόν του ενός τρίτου του ελληνικού χρέους.

ΕΞΕΛΙΞΗ βασικών δεικτών

(%)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Αδειάζουν τα ταμεία του κράτους καθώς τα δημόσια έσοδα συρρικνώνονται. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, τα διαθέσιμα του Ελληνικού Δημοσίου από 3,8 δισ. ευρώ που ήταν στις 11 Μαΐου αναμένεται ότι θα περιοριστούν σταδιακά στα 700 εκατ. ευρώ στις 18 Ιουνίου λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων που δημιουργούν οι ανάγκες ε-

πιχορήγησης των ασφαλιστικών ταμείων αλλά και οι εκλογές. Μάλιστα, αν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των δαπανών, από τις 20 Ιουνίου τα ταμειακά διαθέσιμα αναμένεται να διαμορφωθούν σε αρνητικό επίπεδο της τάξεως του 1 δισ. ευρώ. Η κατάσταση επιδεινώνεται εβδομάδα με την εβδομάδα. Τα στοιχεία για το πρώτο δεκαπενθήμερο του

Μαΐου έδειχναν πτώση στα έσοδα κατά 15% σε σύγκριση με πέρυσι. Στο υπουργείο Οικονομικών εναποθέτουν τις ελπίδες τους στις τελευταίες ημέρες του μήνα, οπότε γίνονται συνήθως και οι περισσότερες πληρωμές. Επίσης περιμένουν να εισπράξει το Δημόσιο αρκετά εκατομμύρια ευρώ από τις εφετινές φορολογικές δηλώσεις. Στο υπουργείο Οικονομικών, ρί-

χνουν το βάρος στους ληξιπρόθεσμους οφειλότες οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα ως τις 31 Μαΐου να ρυθμίσουν σε δόσεις τα χρέη τους προς το κράτος. Ωστόσο αρμόδιοι παράγοντες αφήνουν να εννοηθεί ότι θα δοθεί και νέα παράταση ώστε να μπορέσουν να μπουν περισσότερα άτομα στη ρύθμιση και να εισπραχθούν επιπλέον έσοδα.

Ηδη στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους επεξεργάζονται εναλλακτικά σχέδια για την κάλυψη των αναγκών. Η προβλεπόμενη ανεπάρκεια διαθεσίμων θα μπορούσε προσωρινά να καλυφθεί με την άντληση κεφαλαίων από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας αλλά και με δανεισμό μέσω εντόκων γραμματίων του Δημοσίου.

Εναλλακτικά σχέδια από το Γενικό Λογιστήριο για την κάλυψη των αναγκών του Δημοσίου

Στερεύουν τα διαθέσιμα του κράτους

Σε αρνητικό επίπεδο κατά 1 δισ. ευρώ από τις 20 Ιουνίου αν δεν γίνει περικοπή δαπανών

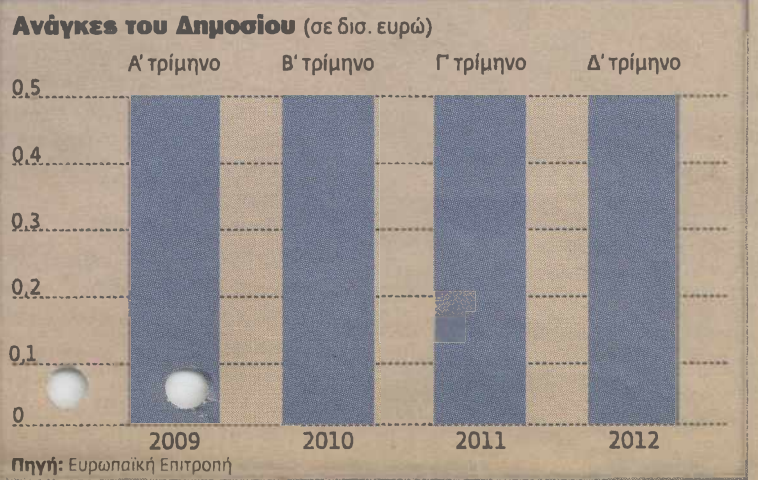
1

Λείπουν 2 δισ. ευρώ

Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό για τη λειτουργία του κράτους το 2012 λείπουν 2 δισ. ευρώ. Τόση είναι η διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στα λιγότερα έσοδα και στα περισσότερα έξοδα του Δημοσίου. Η διαφορά αυτή θα καλυφθεί από τον Μηχανισμό Στήριξης, δηλαδή την ΕΕ και το ΔΝΤ. Σε περίπτωση όμως που ο στόχος για τα προβλεπόμενα έσοδα δεν επιτευχθεί (κάτι πολύ πιθανό

με την υστέρηση που καταγράφεται τον τελευταίο καιρό εξαιτίας της παρατεταμένης εκλογικής περιόδου και της ύφεσης) ή οι δαπάνες δεν περιοριστούν στον βαθμό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό, είναι πολύ πιθανόν να χρειαστούν πρόσθετα μέτρα. Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί για το 2012 αρκούν για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, αρκεί να υλοποιηθούν.

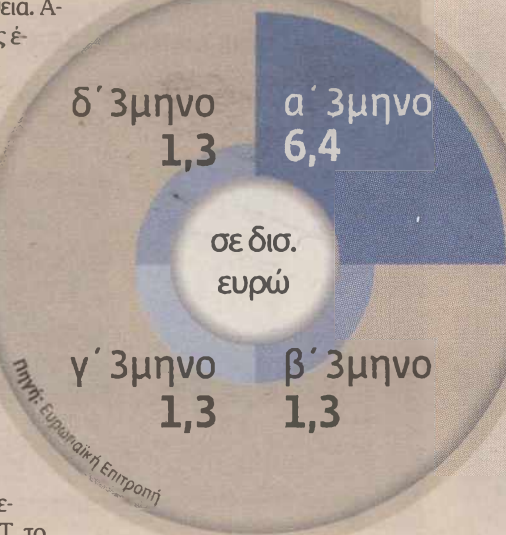

2

Η εξυπηρέτηση των τόκων

Σε 10,3 δισ. ευρώ ανέρχονται οι πληρωμές τόκων για το 2012 οι οποίες θα καλυφθούν από την οικονομική βοήθεια. Από αυτά το μεγαλύτερο μέρος έχει ήδη καταβληθεί το πρώτο τρίμηνο του έτους και αφορά την πληρωμή τόκων που συνδέονται με το PSI. Από τα χρήματα αυτά το μεγαλύτερο μέρος, δηλαδή τα 8,3 δισ. ευρώ, τα εισέπραξαν ή θα τα εισπράξουν ιδιώτες, 1,3 δισ. ευρώ είναι οι τόκοι που πληρώσαμε ή θα πληρώσουμε στους ευρωπαίους εταίρους μας για τα δάνεια που μας έχουν χορηγήσει και τα υπόλοιπα περίπου 700 εκατ. ευρώ στο ΔΝΤ, το οποίο αναλογικά έχει προσφέρει τη μικρότερη βοήθεια.

Οι καταβολές ανά τρίμηνο

3

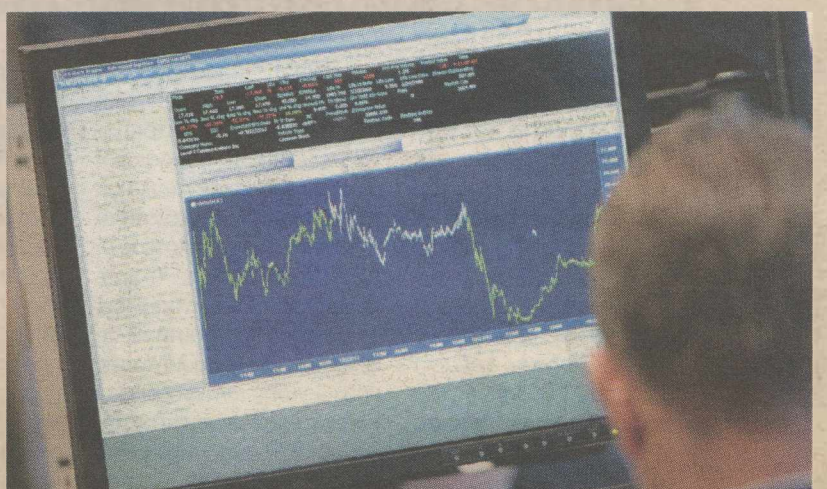
Η πληρωμή ομολόγων

Το 2012 το Δημόσιο θα πρέπει να πληρώσει περί τα 19 δισ. ευρώ σε ομόλογα που λήγουν. Το μεγαλύτερο μέρος τους και σχεδόν αποκλειστικά ως το τέλος του χρόνου αφορά ομόλογα που κατέχει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και άλλες κεντρικές τράπεζες κυρίως των χωρών της ευρωζώνης. Πρόκειται για ομόλογα που είχαν αγοραστεί την προηγούμενη διετία σε μια προσπάθεια να στηριχθούν οι τιμές των ελληνικών τίτλων και τα οποία εξαιρέθηκαν από το «κούρεμα». Πάντως, μετά το PSI οι λήξεις ομολόγων τα επόμενα έτη έχουν περιοριστεί σημαντικά, στοιχείο που δίνει ανάσα στο Δημόσιο και στην επίτευξη του στόχου της δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Λήξεις τίτλων το 2012

Πού πάνε οι τόκοι που πληρώνουμε

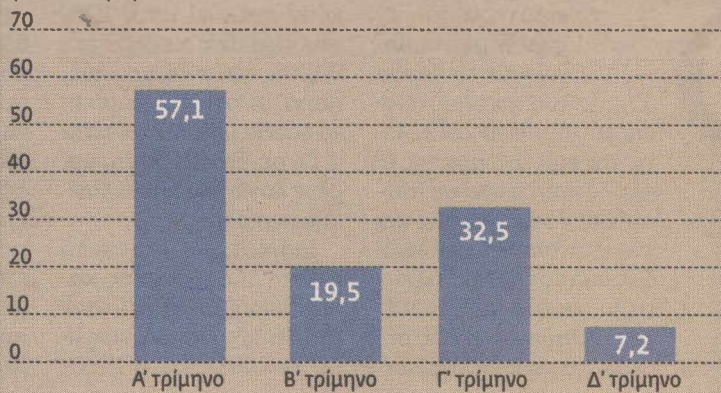
Ανάσα το β' εξάμηνο

Αυξημένες εμφανίζονται οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου το τρίτο τρίμηνο του έτους οι οποίες σχετίζονται με την καταβολή της δεύτερης δόσης των χρημάτων για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών και τις αυξημένες λήξεις ομολόγων το ίδιο τρίμηνο, κυρίως τίτλων που κατέχει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Όσον αφορά τις ανάγκες του προϋπολογισμού, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής, επιμερίζονται ισόποσα στα τέσσερα τρίμηνα και ανέρχονται σε περίπου 600 εκατ. ευρώ. Πάντως, το δεύτερο εξάμηνο του έτους τα έσοδα του κράτους αναμένεται να είναι αυξημένα λόγω της υποβολής των φορολογικών δηλώσεων και της καταβολής για δεύτερο έτος του ειδικού τέλους στα ακίνητα με τους λογαριασμούς της ΔΕΗ, από το οποίο αναμένεται να εισρεύσουν στο δημόσιο ταμείο πάνω από 2 δισ. ευρώ.

Χρηματοδοτικές ανάγκες (συμπεριλαμβάνονται το PSI και το κόστος ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών)
(σε δισ. ευρώ)

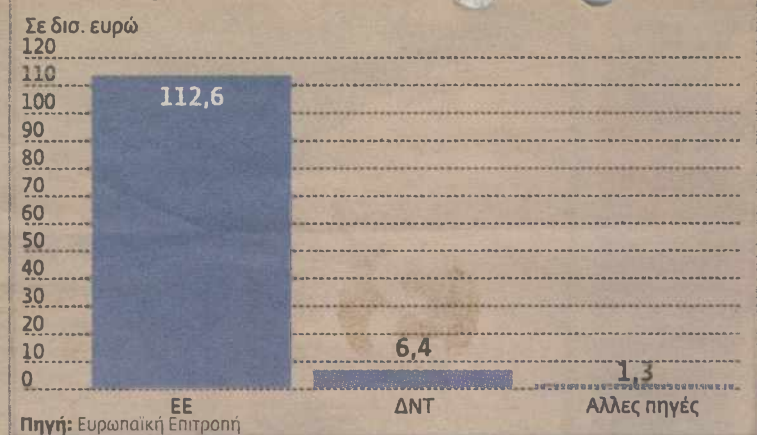

Τα δάνεια ΕΕ και ΔΝΤ

Περίπου 120 δισ. ευρώ θα εισρεύσουν το 2012 στο δημόσιο ταμείο από τα δάνεια της ΕΕ και του ΔΝΤ. Από αυτά τη μερίδα του λέοντος, περίπου 113 δισ. ευρώ, θα καταβάλουν οι ευρωπαίοι εταίροι μας και μόλις 6,4 δισ. ευρώ το ΔΝΤ. Τα κεφάλαια αυτά καλύπτουν τις δανειακές ανάγκες του Δημοσίου, οι οποίες στον μεγαλύτερο βαθμό αφορούν την υλοποίηση του προγράμ-

ματος ανταλλαγής ομολόγων (PSI) και την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους, δηλαδή την πληρωμή των τόκων και ομολόγων που λήγουν. Τα τελευταία αφορούν κατά κύριο λόγο ομόλογα που κατέχει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), αφού τα ομόλογα των ιδιωτών «κουρεύτηκαν» και επιμνησθένταν και τα δάνεια από τις χώρες της ΕΕ αρχίζουν να λήγουν μετά το 2015.

Ποιος χρηματοδοτεί τα ελλείμματα (σε δισ. ευρώ)

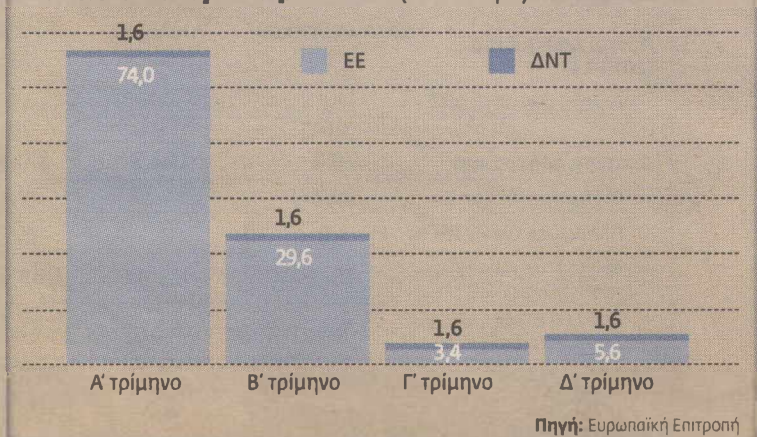

Οι δόσεις της βοήθειας

Σχεδόν τα δύο τρίτα της οικονομικής βοήθειας για το 2012 έχουν μπει στα κρατικά ταμεία. Μόνο το πρώτο τρίμηνο εισπράξαμε 75,6 δισ. ευρώ που στο με-

γαλύτερο μέρος τους αφορούσαν το κόστος του PSI. Ως το τέλος του πρώτου εξαμήνου θα έλθουν άλλα 31 δισ. ευρώ κυρίως για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Δόσεις οικονομικής βοήθειας (σε δισ. ευρώ)

15%
εσόδων
τον Μάιο

Στροφή στα έντοκα

Σε αρνητικό επίπεδο της τάξεως του 1 δισ. ευρώ αναμένεται να διαμορφωθούν τα ταμειακά διαθέσιμα του Δημοσίου στο τέλος Ιουνίου αν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των δαπανών. Η κατάσταση επιδεινώνεται εβδομάδα με την εβδομάδα καθώς εξαιτίας της παρατεταμένης εκλογικής περιόδου ο εισπρακτικός μηχανισμός έχει παρalyze. Τα στοιχεία για το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαΐου έδειχναν πτώση στα έσοδα κατά 15% σε σύγκριση με πέρυσι. Τα στοιχεία ως την Πέμπτη 24 Μαΐου είναι ακόμη πιο απογοητευτικά. Συγκεκριμένα πληροφορίες φέρνουν τα έσοδα μέχρι στιγμής να καταγράφουν πτώση της τάξεως του 25%-30% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2011. Για την κάλυψη των αναγκών του το Δημόσιο προσανατολίζεται σε αυξημένες εκδόσεις εντόκων γραμματίων και πιθανώς στη χρήση κεφαλαίων από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας που προορίζονται για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Ανελαστικές δαπάνες

Πάνω από 3 δισ. ευρώ τον μήνα χρειάζεται το κράτος για να είναι σε θέση να καταβάλει μισθούς, συντάξεις και επιχορηγήσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία, τα νοσοκομεία και τις αστικές συγκοινωνίες. Τα βασικά έξοδα προκειμένου να λειτουργήσει το Δημόσιο το 2012 υπερβαίνουν τα 64 δισ. ευρώ μετά τις περικοπές που έχουν γίνει. Το μεγαλύτερο μέρος από αυτά αφορά μισθούς και συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων που σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ανέρχονται σε 1.110.000 άτομα. Το δεύτερο μεγάλο κονδύλι αφορά τις επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων που εφέτος θα ξεπεράσουν τα 13,2 δισ. ευρώ, δηλαδή περισσότερο από ένα δισ. ευρώ, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες ιατροφαρμακευτικής - νοσοκομειακής περίθαλψης των ασφαλισμένων τους και να είναι σε θέση να καταβάλουν συντάξεις και επιδόματα. Ήδη τα Ταμεία έχουν απορροφήσει πάνω από το 50% των επιχορηγήσεων που προβλέπονταν στον προϋπολογισμό.

Πόσα θέλει για να λειτουργήσει το κράτος
(σε δισ. ευρώ)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Λιγότερα έσοδα προκάλεσαν ύφεση και εκλογές

9

Χειρότερα του αναμενομένου πηγαινούν τα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού το 2012, λόγω της επιδείνωσης της ύφεσης που οδηγεί σε πτώση της κατανάλωσης και κατ'επέκταση στις εισπράξεις από τον ΦΠΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν δημοσιευτεί έως σήμερα, τα καθαρά έσοδα έ-

χουν αυξηθεί κατά 1,3% τους πρώτους τέσσερις μήνες της εφετινής χρονιάς, παρά το ότι τον Απρίλιο τα έσοδα μειώθηκαν κατά 4,1% σε ετήσια βάση, κυρίως λόγω της προεκλογικής περιόδου.

Ειδικότερα, η μεγάλη πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης συνέβαλε στην πτώση των εισπράξεων από τον ΦΠΑ κατά 13,7%

στο πρώτο 4μηνο από τα ήδη πολύ χαμηλά επίπεδα αυτών των εσόδων στο περυσινό αντίστοιχο τρίμηνο. Πάντως, η προκήρυξη νέων εκλογών μόνο καλό δεν κάνει στα έσοδα του κράτους, καθώς ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός έχει χαλαρώσει. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Μάιος αναμένεται να κλείσει με μειωμένα έσοδα κατά 25%.

Εξέλιξη εσόδων το τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου 2012

Σε δισ. ευρώ

Στόχος	16.641
Πραγματοποιηθέντα	16.146
Διαφορά	-495
Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών	

Τι θα πληρώσουμε το 2012 σε τόκους και ομόλογα

10

Σημαντική μείωση των αποπληρωμών ομολόγων και τόκων πέτυχε το Ελληνικό Δημόσιο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του PSI, με το οποίο η ονομαστική αξία του χρέους της χώρας «κουρεύτηκε» κατά 53,5%. Αυτό σημαίνει μεγάλη εξοικονόμηση πόρων ως και το 2020 για εξοφλήσεις τίτλων που ωριμάζουν και των τόκων για τα ομόλογα που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης. Από τη χρηματοδοτική ενίσχυση της χώρας από τον Μηχανισμό Στήριξης καλύπτονται πλήρως οι δανειακές ανάγκες του 2012 οι οποίες αναλυτικά αφορούν την πληρωμή:

- χρεολυσίων ύψους 8,6 δισ. ευρώ (μείον τα 5,0 δισ. ευρώ που πληρώθηκαν ήδη),
- τόκων δημοσίου χρέους ύψους 13,2 δισ. ευρώ (μείον τα 3,0 δισ. ευρώ που πληρώθηκαν ήδη),
- του πρωτογενούς ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης ύψους 2,0 δισ. ευρώ,

- των κεφαλαίων ύψους 48,8 δισ. ευρώ για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών (μείον τα 18 δισ. ευρώ που πληρώθηκαν ήδη) και

- των κεφαλαίων ύψους 6,5 δισ. ευρώ για την πληρωμή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κράτους στον ιδιωτικό τομέα για ενίσχυση της ρευστότητας στην οικονομία.

Επιπλέον το 2013 θα διατεθούν 22,7 δισ. ευρώ για την πληρωμή των τόκων του δημοσίου χρέους ύψους περίπου 13,5 δισ. ευρώ και για πληρωμή χρεολυσίων ύψους 12,9 δισ. ευρώ.

Το 2014 θα διατεθούν από τον Μηχανισμό Στήριξης πρόσθετα 21,3 δισ. ευρώ για να πληρωθούν τα χρεολύσια ύψους 25,4 δισ. ευρώ, ενώ οι τόκοι για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους θα πληρωθούν από το πρωτογενές πλεόνασμα ύψους περίπου 9,0 δισ. ευρώ και από τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας ύψους 6,0 δισ. ευρώ.

Πληρωμές τόκων και ομολόγων (σε δισ. ευρώ)

Πηγές: Credit Suisse, Bloomberg

Ομόλογα που ελέγχει η ΕΚΤ	3,3	-	-	3,1	-	-	-	-
Τόκοι προς ΕΚΤ	0,7	0,1	0,7	0,7	-	0,2	0,1	-
Ομόλογα Διεθνούς Δικαίου	0,4	-	-	-	0,2	-	-	0,3
Τόκοι ομολόγων Διεθνούς Δικαίου	-	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	0,1
Άλλα δάνεια	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Τόκοι δανείου ΕΕ και ΔΝΤ	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Μάιος	Ιούν.	Ιούλ.	Αύγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοέμ.	Δεκ.

245,6
δισ. ευρώ
από ΕΕ
και ΔΝΤ

Η χρηματοδότηση

Εκτός από τη δραστική μείωση του δημοσίου χρέους και των αναγκών αναχρηματοδότησης αυτού του χρέους την περίοδο 2012-2020, η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει μέσω της δανειακής σύμβασης που έχει υπογράψει και πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 165,4 δισ. ευρώ από την ευρωζώνη και το ΔΝΤ.

Πρόκειται για τα εναπομένοντα ποσά ύψους 35,4

δισ. ευρώ από το 1ο Πακέτο Χρηματοδοτικής Ενίσχυσης (1ο ΠΧΕ, Μάιος 2010) και 130 δισ. ευρώ από το 2ο ΠΧΕ (Φεβρουάριος 2012).

Ειδικότερα η Ελλάδα έχει προγραμματιστεί να λάβει από το 1ο και το 2ο ΠΧΕ 120 δισ. ευρώ το 2012 (έχει ήδη λάβει 61,2 δισ. ευρώ), 22,7 δισ. ευρώ το 2013 και 21,3 δισ. ευρώ το 2014. Επιπλέον θα λάβει άνω των 5 δισ. ευρώ ετησίως από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.

Εκταμιεύσεις οικονομικής βοήθειας ΕΕ - ΔΝΤ (σε δισ. ευρώ)

Πρώτο πρόγραμμα (2010-11)	Εκταμιεύτηκαν	Υπόλοιπο	Σύνολο
	73	-	73
Διμερή δάνεια από ΕΕ	53	-	53
ΔΝΤ	20	-	20
Δεύτερο πρόγραμμα	70,3	102,3	172,6
PSI (μετρητά) από ΕΕ	29,7	-	29,7
Πληρωμές τόκων PSI από ΕΕ	4,8	-	4,8
Ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών από ΕΕ	25,0	23,0	48,0
Κάλυψη ελλειμμάτων Δημοσίου από ΕΕ	9,2	52,7	61,9
ΔΝΤ (2012-14)	1,6	18,4	20,0
ΔΝΤ (2015)	-	8,2	8,2
Πηγές: EFSF, ΔΝΤ			

11

Οι επιπτώσεις από την παράταση του χρόνου προσαρμογής και το Ταμείο Εξαγοράς Χρέους

Μνημόνιο: 6+1 ερωτήσεις-απαντήσεις

Τα περιθώρια επαναδιαπραγμάτευσης με την τρόικα για χαλάρωση των μέτρων και τόνωση της ανάπτυξης

■ Υπάρχουν περιθώρια επαναδιαπραγμάτευσης του μνημονίου;

Οι πιστωτές μας, δηλαδή οι εταίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), έχουν κάνει σαφές σε κάθε τόνο ότι η Ελλάδα πρέπει να τηρήσει τις δεσμεύσεις της.

■ Τι σημαίνει αυτό;

Οτι στην παρούσα φάση δεν είναι διατεθειμένοι να επαναδιαπραγματευθούν ή να συγκαταθέσουν σε αλλαγές βασικών στοιχείων δημοσιονομικής πολιτικής και στόχων που έχουν συμφωνηθεί. Δεν είναι μόνο η γερμανίδα καγκελάριας Άνγκελα Μέρκελ που επιμένει στη δημοσιονομική πειθαρχία, αλλά και ο νέος γάλλος πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ τάχθηκε υπέρ της δημοσιονομικής εξυσίανσης των χωρών της ευρωζώνης και εφαρμογής της συνθήκης δημοσιονομικής σταθερότητας.

■ Τι μπορούν να συζητήσουν;

Όπως είπε την περασμένη εβδομάδα η επικεφαλής του ΔΝΤ Κριστίν Λαγκάρντ, το Ταμείο είναι διατεθειμένο να συζητήσει κάθε ιδέα που οδηγεί σε ισοδύναμο αποτέλεσμα. Άλλωστε από την αρχή ΕΕ και ΔΝΤ έχουν ξεκαθαρίσει ότι εναπόκειται στην ελληνική κυβέρνηση αν θα βάλει έναν νέο φόρο ή αν θα κλείσει έναν ζημιογόνο δημόσιο οργανισμό για να μειώσει το έλλειμμα π.χ. κατά 300 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, κάθε τρίμηνο αξιολογείται η υλοποίηση του προγράμματος και επανεξετάζονται οι εκτιμήσεις και οι στόχοι και αναπροσαρμόζεται ανάλογα. Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ότι υπάρχουν περιθώρια χαλάρωσης των μέτρων σε περίπτωση που π.χ. η οικονομία εξελίσσεται δυσμενέστερα από τις προβλέψεις του προγράμματος.

■ Υπάρχει αυτό το ενδεχόμενο σήμερα που η ύφεση είναι βαθύτερη, όπως προβλέπουν ο ΟΟΣΑ και άλλοι οργανισμοί;

Στη δανειακή σύμβαση προβλέπεται ότι, αν το 2013 η ελληνική οικονομία δεν έχει καταφέρει να ανακάμψει, τότε θα δοθεί ένας χρόνος παράταση, δηλαδή το πρόγραμμα θα επιμηκυνθεί από το 2014 στο 2015. Μάλιστα, σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, το ΔΝΤ πριν από τις εκλογές της 6ης Μαΐου πίεζε για παράταση του χρόνου προσαρμογής θεωρώντας αισιό-

δοξες τις εκτιμήσεις για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι υπάρχει έτοιμη επεξεργασμένη πρόταση σύμφωνα με την οποία τα μέτρα 11 δισ. ευρώ που πρόκειται να ληφθούν τον Ιούνιο για τη διετία 2013-14 μετατίθενται για αργότερα. Το θέμα αναμένεται να συζητηθεί στην προσεχή τριμηνιαία αξιολόγηση της τρόικας, υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι θα υπάρχει κυβέρνηση στη χώρα.

■ Οι Ευρωπαίοι τι λένε;

Παράταση του χρόνου προσαρμογής σημαίνει μεγαλύτερα ελλείμματα, τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν με κοινοτικά κονδύλια, κάτι που οι Ευρωπαίοι, που θα δώσουν τα χρήματα, θα ήθελαν να αποφύγουν. Θεωρείται δύσκολο να πειστεί η κοινή γνώμη σε βορειοευρωπαϊκές χώρες και ιδίως στη Γερμανία ότι θα χρειαστούν και άλλα λεφτά για την Ελλά-

ΠΑΡΑΤΑΣΗ του χρόνου προσαρμογής σημαίνει μεγαλύτερα ελλείμματα, τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν με κοινοτικά κονδύλια, κάτι που οι Ευρωπαίοι, θα ήθελαν να αποφύγουν. Τελικά ίσως επικρατήσει η λογική «το μη χείρον βέλτιστον»

δα. Τελικά ίσως επικρατήσει η λογική «το μη χείρον βέλτιστον», διότι η επέκταση της ύφεσης στην ευρωζώνη μπορεί να δημιουργήσει σοβαρότερα προβλήματα.

■ Πότε μπορούμε να επαναδιαπραγματευθούμε τη χαλάρωση του προγράμματος;

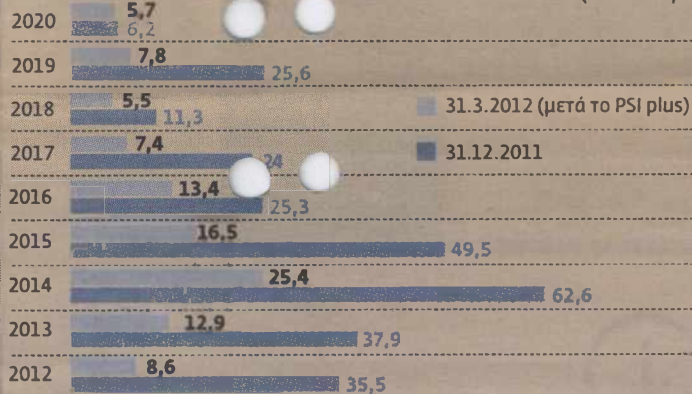
Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να έχου-

με κυβέρνηση. Όπως είπε και η τρόικα, οι εκπρόσωποί της θα επιστρέψουν για τον προγραμματισμένο έλεγχο μετά την εκλογή κυβέρνησης. Όσοι πάντως έχουν εμπλακεί σε διαπραγματεύσεις με τους εταίρους μας επισημαίνουν ότι για να επαναδιαπραγματευθεί η χώρα θα πρέπει πρώτα να έχει πετύχει κάποιους στόχους, να έχει αποδείξει την αξιοπιστία της ώστε να είναι σε θέση να διαπραγματευθεί. Οι ίδιοι θεωρούν ότι βραχυπρόθεσμα δεν μπορεί να μπει τίποτε στο τραπέζι. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι όποτε στο παρελθόν η Ελλάδα έδωσε αδιαλλαξία, όπως όταν πέρυσι τον Σεπτέμβριο ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος έδωσε τους εκπροσώπους της τρόικας, την επόμενη φορά που επέστρεψαν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, οι πιστωτές μας είχαν σκληρύνει τη στάση τους.

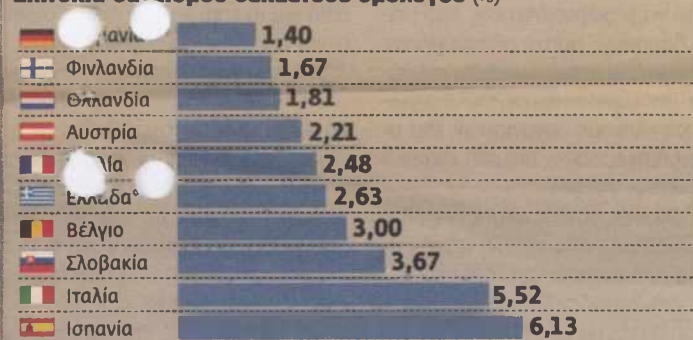
■ Συζητούν οι Ευρωπαίοι τη λήψη μέτρων για την τόνωση της ανάπτυξης;

Το θέμα βρίσκεται στην ατζέντα αλλά και πάλι το ζήτημα είναι πώς και από ποιες πηγές θα χρηματοδοτηθούν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες. Η ιδέα της έκδοσης ευρωομολόγων που επανέρχεται στο προσκήνιο σκοντάφτει στη γερμανική νομοθεσία καθώς θεωρείται απίθανο το συνταγματικό δικαστήριο της χώρας να την εγκρίνει. Το θέμα συζητήθηκε στην έκτακτη σύνοδο κορυφής της περασμένης Τετάρτης και παραπέμφθηκε στην επόμενη τακτική σύνοδο. Πρόεδρος αναμένεται να υπάρξει στο θέμα του Ταμείου Εξαγοράς Χρέους, το οποίο οι Γερμανοί επιθυμούν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο καθώς δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα με το συνταγματικό δικαστήριο της χώρας.

Υποχρεώσεις πληρωμής χρεολυσίων πριν και μετά το PSI plus (σε δισ. ευρώ)

Επιτόκια δανεισμού δεκαετούς ομολόγου (%)

*Το επιτόκιο των 8 πρώτων χρόνων του προγράμματος στην 30ετία διαμορφώνεται στο 3,65

Ελάφρυνση από χρέος και τόκους μετά το PSI

Μετά την υλοποίηση του PSI το χρέος μειώθηκε στο τέλος Μαρτίου στα 280 δισ. ευρώ από 368,0 δισ. ευρώ που ήταν στο τέλος του 2011, δηλαδή μειώθηκε κατά περίπου 88 δισ. ευρώ. Ειδικότερα, η μείωση της αξίας των ομολόγων που είχαν εκδοθεί με βάση το ελληνικό δίκαιο ανήλθε σε 125 δισ. ευρώ, αλλά ταυτόχρονα αυξήθηκαν τα δάνεια που έλαβε το Δημόσιο από την ΕΕ και το ΔΝΤ κατά περίπου 39 δισ. ευρώ. Τα νέα δάνεια ελήφθησαν για την ολοκλήρωση του PSI το οποίο προέβλεπε την αλλαγή του 15% των τίτλων που «κουρεύτη-

καν» με ομόλογα του Ταμείου EFSF, καθώς και την πληρωμή των τόκων που αντιστοιχούσαν στους τίτλους που «κουρεύτηκαν». Ετσι, στο τέλος Μαρτίου το δημόσιο χρέος αποτελούταν κατά περίπου 135 δισ. ευρώ από ομόλογα, κατά 15 δισ. ευρώ από έντοκα γραμμάτια και κατά περίπου 130 δισ. ευρώ από δάνεια, εκ των οποίων 5,7 δισ. ευρώ από την Τράπεζα της Ελλάδος και 12 δισ. ευρώ από τον Μηχανισμό Στήριξης.

Το χρέος θα αυξηθεί τους επόμενους μήνες στον βαθμό που θα υλοποιηθεί στο σύνολό του

το δεύτερο πακέτο χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Ελλάδας από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Ειδικότερα θα προστεθούν τα 4,5 δισ. ευρώ που ελήφθησαν πρόσφατα από το EFSF για να εξοφληθεί ισχύον χρέος, καθώς και τα 18 δισ. ευρώ που θα διατεθούν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών. Υστερα από αυτά, η Ελλάδα θα πρέπει να λάβει επιπλέον 103,3 δισ. ευρώ περίπου από τον Μηχανισμό Στήριξης, εκ των οποίων τα 59 δισ. ευρώ ως το τέλος του 2012, τα 22,7 δισ. ευρώ το 2013 και τα 21,3 δισ. ευρώ το 2014.

Η πρόβλεψη για το χρέος (σε δισ. ευρώ)

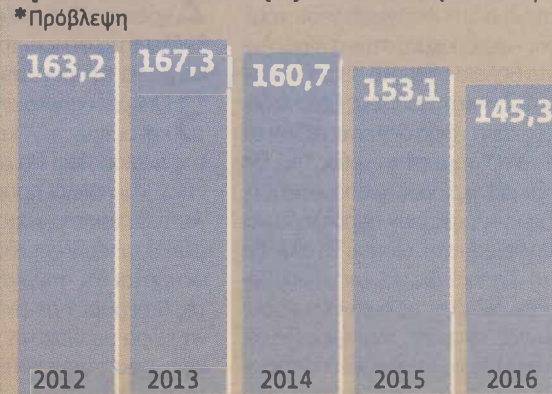
Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, ΔΝΤ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΕΠ* (σε δισ. ευρώ)

Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, ΔΝΤ

Χρέος ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ* (σε δισ. ευρώ)

Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, ΔΝΤ

Τι σημαίνει επιστροφή στη δραχμή

Καταστροφική θα ήταν για την οικονομία και τη χώρα τυχόν καταγγελία της δανειακής σύμβασης και επιστροφή στη δραχμή. Οι συνέπειες, όπως περιγράφονται παρακάτω από τον οικονομολόγο, επιστημονικό συνεργάτη του IOBE κ. Νίκο Βεντούρη, θα οδηγούσαν σε παράλυση τον δημόσιο τομέα, καθώς δεν θα υπήρχαν χρήματα για τη λειτουργία του, σε κατάρρευση τις τράπεζες, σε υποτίμηση του νέου νομίσματος, σε έκρηξη του πληθωρισμού και σε έλλειψη βασικών αγαθών, όπως καύσιμα, φάρμακα, τρόφιμα, πρώτες ύλες, μηχανήματα κ.λπ.

1 Από τη στιγμή που θα σταματήσει η χρηματοδότηση από ΕΕ και ΔΝΤ θα γίνει βίαιος μηδενισμός του πρωτογενούς ελλείμματος. Το ποσό αυτό θα πρέπει να εξασφαλιστεί είτε από μείωση δαπανών, οπότε οδηγούμαστε σε περαιτέρω μείωση μισθών, συντάξεων, απολύσεων δημοσίων υπαλλήλων και κλείσιμο οργανισμών, είτε από αύξηση εσόδων, δηλαδή επιβολή πρόσθετων φόρων.

2 Ο βασικός μοχλός πίεσης προς την Ελλάδα θα είναι το τραπεζικό σύστημα. Από τη στιγμή που δεν προβλέπεται μηχανισμός εξόδου μιας χώρας από το ευρώ, θα πρέπει να δοθεί μια περίοδος προσαρμογής στο νέο νόμισμα. Η ΕΚΤ θα μειώνει σταδιακά τη διχοτέυση ρευστότητας στις τράπεζες, δημιουργώντας ασφυξία στην οικονομία. Οι τράπεζες προκειμένου να επιβιώσουν και να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας που προβλέπονται από την ΕΚΤ θα πρέπει είτε να προβούν σε αναγκαστικές συγχωνεύσεις είτε να κρατικοποιηθούν. Είναι πιθανό ορισμένες να πτωχεύσουν. Παράλληλα, ΕΕ και ΔΝΤ θα συνεχίσουν να χρηματοδοτούν την εξυπηρέτηση του χρέους της χώρας ώστε να περιορίσουν τις συνέπειες στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα.

3 Το πρόβλημα ρευστότητας στην οικονομία θα ενταθεί καθώς θα αυξηθεί η φυγή καταθέσεων, λόγω της εντεινόμενης αβεβαιότητας και έλλειψης εμπιστοσύνης στο σύστημα. Η πιστωτική ασφυξία που θα επικρατήσει θα αναγκάσει την ελληνική κυβέρνηση να πάρει πρωτοβουλίες για να εκδώσει δικό της νόμισμα.

4 Ας υποθέσουμε ότι η κυβέρνηση επιλέγει την εισαγωγή νέου νομίσματος (νέα δραχμή) στην αγορά. Αυτόματα βέβαια σταματά οποιαδήποτε χρηματοδότηση από τους ξένους δανειστές και η χώρα δεν είναι πλέον σε θέση να εξυπηρετεί το χρέος της. Θα υπάρξει μια περίοδος προσαρμογής όπου θα κυκλοφορούν παράλληλα και τα δύο νομίσματα, ώπου να αλλάξει όλο το σχετικό δίκαιο και τα συμβόλαια που διέπουν τις οικονομικές συναλλαγές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αλλαγή του νομικού καθεστώτος είναι μια περίπλοκη διαδικασία και μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες. Η νέα δραχμή θα εισαχθεί σε κάποια ισο-

τιμία σε σχέση με το ευρώ, ας υποθέσουμε στην αρχική των 340,75 δρχ. Θα ακολουθήσουν διαδοχικές υποτιμήσεις της δραχμής (μπορεί να φθάσουν ως και 50%-60%) προκειμένου να καλυφθεί το κενό ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

5 Με την εισαγωγή του νέου νομίσματος οι ισολογισμοί των τραπεζών μετατρέπονται σε δραχμές, ενώ το χρέος τους προς τις ξένες τράπεζες (και την ΕΚΤ) παραμένουν σε ευρώ. Το ίδιο συμβαίνει και με πολλές επιχειρήσεις που έχουν συναλλαγές με το εξωτερικό. Θα υπάρξουν διαδοχικές πτωχεύσεις (τραπεζών και επιχειρήσεων) και ραγδαία αύξηση της ανεργίας.

6 Οι διαδοχικές υποτιμήσεις θα δημιουργήσουν υπερπληθωρισμό (της τάξεως του 25%-30%). Τα επίπεδα του πληθωρισμού θα ακολουθήσουν φυσικά και τα επιτόκια, γίνονται ουσιαστικά την πίστωση αυτών.

7 Ακόμη και ύστερα από λογιστικό έλεγχο του χρέους, το οποίο τελικό χρέος αποφασιστεί θα είναι σε ευρώ και άρα ενδέχεται να υπερβεί το 200%-220% του ΑΕΠ (λαμβάνοντας υπόψη και το βάθος της ύφεσης). Ουσιαστικά η χώρα κηρύσσει στάση πληρωμών, καθώς δεν μπορεί να εξυπηρετήσει το χρέος της.

8 Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (περίπου 10 δις. ευρώ) θα μηδενιστεί απότομα, αφού δεν θα είναι δυνατόν να γίνουν εισαγωγές. Ετσι, θα σταματήσουν να εισάγονται βασικά αγαθά, όπως καύσιμα, φάρμακα, τρόφιμα, μηχανήματα κ.ά. Η επίπτωση της κατακόρυφης πτώσης της κατανάλωσης στο ΑΕΠ θα είναι μεγάλη και εκτιμάται ότι η ύφεση θα φθάσει τα επίπεδα του 15%-20% μέσα σε ένα έτος.

Κερδισμένοι και χαμένοι

1 Θεωρητικά οι εξαγωγές θα ενισχυθούν λόγω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας κόστους. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι μετά την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη το ευρώ θα εισέλθει σε μια μεγάλη περίοδο αναταραχής (και υποτιμήσεων). Επομένως, η υποτίμηση του ευρώ θα εμποδίσει την αύξηση των δικών μας εξαγωγών, δεδομένου ότι ο κύριος εμπορικός εταίρος μας είναι η ευρωζώνη.

2 Θα ωφεληθούν αυτοί που έχουν χρέη σε εθνικό νόμισμα και έχουν βγάλει τα κεφάλαιά τους στο εξωτερικό για να τα προστατεύσουν.

3 Οι τιμές υπηρεσιών του τουρισμού και οι τιμές των κατοικιών (ακίνητης περιουσίας) θα μειωθούν σημαντικά και πολλοί προσβλέπουν σε ανάπτυξη του τουρισμού και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων. Ωστόσο εκτιμάται ότι τουρίστες και επενδυτές θα έρθουν σε μια κατεστραμμένη χώρα με διάχυτη τη φτώχεια, τις κοινωνικές συγκρούσεις, την πολιτική αστάθεια και τη διαρκή αβεβαιότητα. Επομένως, τα δύο βασικά επιχειρήματα για την επιστροφή στη

Η καταγγελία της δανειακής σύμβασης και επιστροφή σε εθνικό νόμισμα θα οδηγούσαν σε παράλυση τον δημόσιο τομέα, καθώς δεν θα υπήρχαν χρήματα για τη λειτουργία του, σε κατάρρευση τις τράπεζες, σε υποτίμηση του νέου νομίσματος, σε έκρηξη του πληθωρισμού και σε έλλειψη βασικών αγαθών, όπως καύσιμα, φάρμακα, τρόφιμα, πρώτες ύλες, μηχανήματα κ.λπ.

Πόσα χρειαζόμαστε για εισαγωγές βασικών αγαθών (σε εκατ. ευρώ)

Κατάταξη	Περιγραφή προϊόντος	2011
1	Πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου	10.250,3
2	Ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα	3.125,0
3	Ηλεκτρικά μηχανήματα, συσκευές και μέρη αυτών	1.777,9
4	Είδη ενδυμασίας και αξεσουάρ ένδυσης	1.526,4
5	Οχήματα για δρόμους	1.448,3
6	Λοιπό μεταφορικό υλικό	1.394,7
7	Φωτάριο, φυσικό και βιομηχανικό	1.355,2
8	Διάφορα βιομηχανικά είδη μη κατονομαζόμενα	1.303,5
9	Κρέατα και παρασκευάσματα κρέατος	1.108,8
10	Σίδηρος και χάλυβας	992,7
11	Συσκευές τηλεπικοινωνιών και εγγραφής ήχου	960,5
12	Γενικός βιομηχανικός εξοπλισμός, μηχανήματα κλπ	934,8
13	Μη σιδηρούχα μέταλλα	931,3
14	Γαλακτοκομικά προϊόντα και αβγά πουλιών	811,8
15	Χαρτί, χαρτόνια και είδη από χαρτοπολτό κλπ	807,7
16	Πλαστικές ύλες σε πρωτογενή μορφή	794,8
17	Οργανικά χημικά	790,4
18	Αιθέρια έλαια, ρητινοειδή, αρωματικές ύλες	707,3
19	Φρούτα και λαχανικά	701,6
20	Μεταλλεύματα και απορρίμματα μετάλλων	687,4

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ

δραχμή, δηλαδή η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και οι θετικές συνέπειες στον ρυθμό ανάπτυξης από την αύξηση των εξαγωγών και του τουρισμού, καταρρίπτονται καθώς οι θετικές συνέπειες θα είναι περιορισμένες. Η (υποτιθέμενη) υποτίμηση του εθνικού νομίσματος ως μέσο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, που προβάλλεται ως το μείζον πλεονέκτημα της επιστροφής στο εθνικό νόμισμα, μπορεί να προσφέρει πολύ λίγα αν η οικονομία δεν μετασχηματιστεί και δεν αλλάξει το παραγωγικό μοντέλο της χώρας.

Εθνική απομόνωση

1 Σε περίπτωση εξόδου από την ευρωζώνη η Ελλάδα πιθανότατα θα αναγκάζονταν να εγκαταλείψει και την ΕΕ στο σύνολό της ως πλήρες μέλος. Θα ήταν αδύνατον για την Ελλάδα να παραμείνει ως πλήρες μέλος της ΕΕ έχοντας αποχωρήσει ως χρεοκοπημένη χώρα από την ευρωζώνη, καθώς με την έξοδο από το ευρώ θα αναγκάζονταν να εφαρμόσει μέτρα και πολιτικές, όπως ελέγχους στη διακίνηση κεφαλαίων, αγαθών, ατόμων κ.λπ., που θα παρέβαιναν τους κανόνες της ενιαίας, εσωτερικής αγοράς. Η παράβαση των κανόνων της ενιαίας, εσωτερικής αγοράς θα αποτελούσε τη βασικότερη αιτιολογία για αποχώρηση από την ΕΕ.

2 Η αποχώρηση από την ΕΕ θα σήμαινε την εγκατάλειψη πόρων ύψους περίπου 3 δις. ευρώ ετησίως από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (διαρθρωτικών ταμείων και ταμείων συνοχής, της ΚΑΠ κ.ά.). Ως εκ τούτου, όλα τα διαρθρωτικά προγράμματα (όπως το ΕΣΠΑ), που αποτελούν σημαντικά εργαλεία και μέσα ανάπτυ-

ξης, θα πρέπει να εγκαταλειφθούν.

3 Η Ελλάδα, επομένως, θα αποτελούσε ένα περιθωριοποιημένο κράτος της Ευρώπης, ανίκανο να επηρεάσει και να συνδιαμορφώσει τις πολιτικές εξελίξεις.

4 Θα ακυρωνόταν οποιαδήποτε πραγματική προοπτική για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμό της χώρας, που συμβάλλουν καθοριστικά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, όπως εξυγίανση δημοσίων οικονομικών, ιδιωτικοποιήσεις, συρρίκνωση του δημόσιου τομέα, άνοιγμα κλειστών επαγγελματιών, καταπολέμηση φοροδιαφυγής, περιορισμός της γραφειοκρατίας, άρση εμποδίων στην επιχειρηματικότητα, δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, άνοιγμα αγορών εμπορευμάτων και εργασίας.

5 Η επικράτηση λαϊκίστικων, εθνικιστικών και εσωστρεφών πολιτικών δυνάμεων θα έθεταν σε κίνδυνο την πολιτική σταθερότητα και το πολίτευμα.

6 Επίσης, η έξοδος από την ευρωζώνη θα έθετε σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια της χώρας, καθώς η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και στους ευρωπαϊκούς θεσμούς διαφυλάττει σε μεγάλο βαθμό τα εθνικά συμφέροντα και την εθνική κυριαρχία της χώρας. Εκτός ευρώ η Ελλάδα θα δεχόταν πίεση από τη δυναμική της ανάπτυξης της Τουρκίας, ενώ δεν θα ήταν σε θέση να διαδραματίσει κανέναν ρόλο στην προώθηση της ένταξης των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ, κάτι που αποτελεί προϋπόθεση για τη σταθερότητα, τη δημοκρατία και την ευημερία στην ευρύτερη περιοχή.